

Sedm slov Kristových s kříže.

Řeči postní.

===== Napsal =====

Ks. Tomasz Dąbrowski,
emer. katecheta gymnasia ve Stanislavově.

Z jazyka polského se svolením autorovým
přeložil a kázání na Velký pátek připojil

Jan Mottl,
farář ve Velharticích.

V PRAZE.
CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHKUPECTVÍ GUSTAV FRANCL.

Cena 90 h.

Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci.

Balear Frant. Josef, Devatero svátečních kázání.

1 K 20 h.

— **Josef Egyptský.** Sedmero postních kázání. 1 K 30 h.

— **Umučení Pána našeho Ježíše Krista.** Sedmero postních kázání. 1 K.

Běllna Jan, Nedělní kázání. Dle Massy don Olimpia upravil.

Cyklus vánoční 1 K 20 h, velikonoční 1 K, svatodušní 1 K 80 h.

— **Maria v životě a ctnostech.** Jeden a třicet májových promluv, které na francouzském podkladě vzdělal. 1 K 70 h.

Blažko Fr. Ježíš Kristus jest syn Boží. Postní kázání. 60 h.

Brynych Eduard, Soustavná katechetická kázání. Třetí vydání. 4 díly. Cena každého dílu 3 K 20 h.

— **Soustavná liturgická kázání.** Druhé vydání. Tři díly. —

Díl I. 3 K 60 h, II. 3 K 20 h, a III. 3 K 60 h.

— **Zachraň duši svou.** Dvě řady postních kázání. Druhé vydání. 1 K 20 h.

Cernohouz Jan N. a Frant., Encyklopedie obrazův, obsahující připodobnění, podobenství, allegorie, bajky, paramy, hie a hádanky. Pro kazatele, katechety, učitele, vychovatele a vzdělance vůbec sebrali a upravili. Tři díly. — Snížená cena místo 30 K 90 h pouze 20 K.

— **Encyklopedie příkladův z Písma sv., z dějin Církve a obecného života.** Pro kazatele a katechety sebral, upravil a sestavil. Tři díly. Snížená cena místo 23 K 10 h pouze 14 K.

— **Sbírka historických příkladův z dějin slovanských, zvláště pak českých.** Kazatelům, katechetům, učitelům, vychovatelům a vzdělaným Čechům vůbec sebral a upravil. Dva svazky. 19 K 44 h.

Dabrowski T., Nejdůležitější okamžiky z umučení Páně.

Řeči postní. Přeložil a kázání na Velký pátek připojil Jan Mottl. 90 h.

— **Hlavní osoby z umučení Páně.** Řeči postní. Přeložil a kázání na Velký pátek připojil Jan Mottl. 90 h.

Dlask Ant., Sbírka krátkých řečí duchovních na všechny neděle a svátky roku církevního. Ročník I., 2 sv. — Svazek I. 2 K, svazek II. K 1-60. — Totéž. Ročník II. 2 svazky. — Svazek po 2 K.

Drábek Jan, Řeči postní. Rozjímání o pobožnosti křížové cesty. 80 h.

Dusil František, Evangelní perikopy, jimž obsah, výklad a poučení přičinil. Část I.: Perikopy nedělní.

1 K 60 h, vázané v plátně 2 K 20 h.

Dvorecký Jan, Duchovní řeči na neděle a svátky roku církevního, jež dle Veitových klassických spisů homil. vzdělal a vydal. I. díl Období vánoční. 3 K 20 h.

Hakl B. Fr., Krátké řeči při oddavkách a při pohřbech, jež při rozličných příležitostech činil. 1 K 20 h.

— **Mučednické nástroje Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista.** Sedmero postních řečí. Vyňato z časop. „Pastýř duchovní“. 70 h.

Ks. Tomasz Dąbrowski:

Sedm slov Kristových s kříže.

Řeči postní.

Z jazyka polského se svolením autorovým
přeložil a kázání na Velký pátek připojil

Jan Mottl,
farář ve Velharticích.

V P R A Z E.

CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHKUPECTVÍ GUSTAV FRANCL.

Imprimatur!

Z k. a. Ordinariátu v Praze, dne 6. září 1911
č. 10.208.

Dr. Karel Kašpar,
kancléř.

Knihtiskárna družstva Vlast v Praze.

Kázání I.

(Prvé slovo.)

Otče, odpusť jim, neboť nevědí,
co činí. Luc. 23, 34.

Nejmilejší! Poznovu obvyklým během času minul masopust, a opět nastaly dny tiché a vážné, dny postu a pokání, dny rozjímání a přemýšlení nad sebou samým. Zanechavše denního zaměstnání, zanechavše obvyklých zábav, přišli jste do chrámu z blízka i z daleka. A co, ptám se, povzbudilo vás k tak četnému shromáždění? Která myšlenka řídila kroky vaše k prahům této svatyně?

Především vedla vás, tak soudím, poslušnost k církvi svaté. A dobře jste učinili, že jste šli za hlasem té naší matky duchovní; neboť ona nehledá prospěchu svého, ale náš prospěch, a kdo na této pouti časné věrně a stále postupuje dle jejích pokynů, ten nezboudí, ale bezpečně dojde do nebeské vlasti.

Nezmýlím se též, řeknu-li, že vás sem přivedla potřeba duše; neboť člověk, byť byl sebe lehkomyšlnějším, často pocituje nutnost přiblížiti se k Bohu, uklidniti výčitky svědomí a obnoviti smíření, porušené častým urážením nejvyšší Velebnosti. A k této spasitelné práci jest čas postní dobou nejvhodnější.

Konečně znám ještě jednu příčinu, která snad nejvíce působila na vás, abyste se účastnili na těchto pobožnostech svatopostních, a to jest: vzpomínka na ukrutné muky a smrt Pána našeho Ježíše Krista. Kdo uváží, že trpěl ne obyčejný člověk, ale Pán a Bůh náš; kdo uváží, že trpěl za nás, bídná stvoření, za sluhy a podanné Svě; — kdo uváží, že čas postní jest vlastně výročím toho velikého a nepochopitelného

umučení, — ten rád odřekne si nedělní odpočinek a zábavu a pospíší do kostela, aby poklekl před křížem a poděkoval Pánu Ježíši za tu jeho nesmírnou lásku, aby sdílel s ním jeho bolesti a plakal v srdci nad ním i nad sebou.

Přicházejtež tedy, drazí v Kristu, každou neděli, shromažďujte se rádi co nejčetněji, a já s tohoto posvátného místa budu rozjímati s vámi o utrpení Páně.

Obzvláště pak budeme tohoto roku rozjímati o jedné veliké chvíli, chvíli poslední, o chvíli, v níž umírající Spasitel pronesl s kříže svých sedm posledních slov.

Ty pak ó Spasiteli pro nás trpící, rač připravit srdce naše pro slovo Boží, aby nepadlo ani na cestu, kde by mohlo býti pošlapáno, ani na skálu, aby neuschlo, ani mezi trní, aby nebylo uduseno, nýbrž v zemi dobrou, aby vzejdouc přineslo užitek stonásobný. Královno nebe i země, podporuj prosby naše přemocnou přímluvou svou. Zdrávas Maria!

Č á s t p r v n í.

Nejmilejší! Přenesme se v duchu na Golgotu, živě si představme, že stojíme pod křížem Kristovým, že vidíme všechno vlastníma očima, a slyšíme vlastníma ušima! Patřme a poslouchejme pozorně, neboť Pán právě oznamuje poslední vůli Svou, ohlašuje ústně Svou závět.

Neschází tu nic z podmínek závěti. S jedné strany ohlašuje ji umírající, — s druhé přítomni jsou všichni, kterým ji ohlašuje, v osobách představitelů svých. Jsou tu vojíní římsí, toť lid pohanský; jsou tu židé se všech stran světa v Jerusalemě shromáždění; jsou tu svaté ženy, toť spravedliví; jsou tu hříšníci, t. j. dva lotrové; jsou tu kající — Maří Magdalena; jsou tu služebníci církve, kněží; — ano, jest tu i notář, který píše na věčné časy závět Páně, totiž svatý Jan Evangelista.

P á n J e ž í š v i s í n a r a n á c h v l a s t n í c h a všechno Jej bolí. Nemůže učiniti jediného pohybu bez zvětšení svých ran; krev žene se do hlavy trním

probodené, rány se otvírají a strašně pálí; srdce nejstejně bije, plíce se stlačují, dech se zaráží. A lid židovský, jak ten se při tom chová? Právo římské, a tedy pohanské, předpisovalo, že i největší zločinec ve chvíli, kdy snáší trest, jest osobou nedotknutelnou, a že nikomu není dovoleno radovati se a posměch si tropiti z jeho bolestí, — než lid vyvolený, pomíjeje lotry po stranách visící, obrací zlobu svou k nevinnému. »Tělo jeho,« praví svatý Lev, »přibily čtyři hřeby, a duši pronikají nesčetné jazyky.« »I stál lid, patře, a posmívali se jemu,« praví svatý Lukáš (23, 35). A svatý Matouš píše: »Přední kněží s zákonníky a staršími pravili: Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže. Jest-li král židovský, nechť sestoupí s kříže, a uvěříme jemu. Doufal v Boha, nechť ho tedy vysvobodí, chceli, neboť pravil, že jest Synem Božím.« (27, 41.) Co více, když i vojíní římsí, buď příkladem svedení, anebo z vlastní zloby rouhali se, řkouce: »Jsi-li ty král židovský, pomoz sám sobě! (Luc. 23, 37.) Ano, mnozí chodíce kolem, rouhali se, pokyvu- jíce hlavami svými a říkajíce: Haha, kterýž rušíš chrám Boží, a ve třech dnech jej zase vzděláváš, pomoz iž sám sobě; jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!« (Mat. 27, 39.)

Pán Ježíš slyší tyto úsměšky, urážky a rouhání, která srdce Jeho krvavě zraňují, pozvedá vzhůru zemdlelé zraky, a ústa připravují se k řeči. Domníváte se, že snad hromy s nebe svalí na toto zvrhlé pokolení? Nikoliv, z úst umírajícího nevycházejí slova pomsty! Bude tedy snad mluvit o Matce nejsvětější aneb o věrných učennících? Ani to ne! »O t t e,« volá, »odpusť jim, neboť nevědí, co činí.« Ó zázračná lásko! ó slovo, jakého dosud svět neslyšel! Pán velebnosti, jehož nebesa obsáhnouti nemohou, vládce nebe i země, soudce živých i mrtvých, zastává se červů, modlí se za hrst země a prachu. Ach, Pane! což se Ti líbilo na člověku, na tom ne-

patrném tvoru; že jsi se za něho přimlouval a to ještě v tak těžké chvíli, kdy ti každá kostička v těle bolestí se chvěje, a jazyk vyprahlý jedním slovem vysíliti se musí? My, když na nás jakákoliv bolest doléhá, na nic nemyslíme než na ni, a Pán na sebe zapomíná, a na lidi pamatuje. Toť zajisté vrchol lásky, div milosrdenství, div bezmezná dobrota.

Abychom však ještě lépe pochopili význam té modlitby Páně: Otče, odpusť jim, uvažme, prosím, za koho se modlí!

Spravedlivý byl Noe, a přece syna svého Cháma proklel, že se mu posmíval; spravedlivý byl prorok Elizeus, a přece na prosbu jeho vyběhli dva medvědi a roztrhali dva a čtyřicet dětí, které se mu posmívaly. Job, když přišel o majetek, a pozbyl zdraví, trpěl mlčky; avšak na výčitky vlastní ženy ozval se s žalem: »J a k o j e d n a z ž e n b l á z n í v ý c h j s i p r o m l u v í l a.« (2, 10.) Ale Pán slyší rouhání a urážky, a ačkoliv by mohl setřítí všechny tupitele Svě v prach, netoliko že jich netrestá, nejen že jich nekárá a ani ostrého slova jim nepraví, — ale ještě se modlí. Modlí se za ty, kteří Ho nenávidí; modlí se za jazyky, které se Mu posmívají, modlí se za ty hlavy, které Ho nespravedlivě soudily, a za ty ruce, které ho bičovaly a trním korunovaly, a bily do svatých tváří a přibily na kříž. Ó Pane! co se ti líbilo v těch, kteří Tebe křižovali? Zdaliž ta nevděčnost, ta zaujatost, ta nelidská divokost? V pravdě milosrdenství Tvé, dobrota Tvá! pravím se svatým Pavlem, p ř e v y š u j í v š e l i k ý r o z u m. (Efes. 3.)

A nás všechny hříšníky vůbec také zahrnul Pán milosrdenstvím Svým v té modlitbě na kříži? Ano, tak jest. Vždyť On nepravil: Otče, odpusť Židům anebo pohanům; odpusť Kaifášovi anebo Pilátovi, ale řekl: Odpusť jim, to jest všechněm, kteří mají účast na smrti mé a jsou jí příčinou. A poněvadž svatý Pavel praví, ž e t i, k t e ř í p o k ř t u n a n o v o v h ř í c h y u p a d a j í, k ř i ž u j í p o z n o v u S y n a B o ž í h o (Žid. 6, 6), proto jasně z toho vyplývá, že Pán modlí se i za nás. Modlí se za odpuštění hříchu prvotního a hříchův osobních, smrtelných i všedních, před

Ním i po Něm spáchaných. Otče, tak volá, odpusť jim, odpusť jim všechno! Ó Kriste Pane! buď tišíckrátě blahoslaven za to nevyčerpateľné milosrdenství Svě! Bůh a ndělům, píše sv. Petr, když zhřešili, neodpusť (2. Petr) a za nás, ačkoliv hřešíme, ještě se modlí.

Modlí se? ach málo jsem řekl. Slova Spasitelova jsou nejen modlitbou, ale i zároveň obranou. Jako zkušený obhájce žádného prostředku nezanedbává k obraně svého svěřence, i když nemůže cestou práva ho zachrániti, hledí nakloniti soudce hlasem, prosbou, slzami; tak činí Pán Ježíš na kříži. Otče, praví, Já, Syn Tvůj, kterého sám jsi nazval nejmilejším, Já přimlouvám se za ně; probodni mě mečem spravedlnosti, který je má proniknouti. Nechť já zemru, a oni ať žijí! Pro muky a rány i krev svou prosím: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.

Jak to? oni nevědí, co činí? Což neví Kaifáš, že Ho nevinně potupil? Což Pilát nevyznal veřejně, že viny v Něm nenalezl, a přece rozsudek smrti potvrdil? Proč tedy je Pán omlouvá a praví: Nevědí, co činí? Pán Ježíš však mohl se tak vyjádřiti a správně se vyjádřil; neboť každý hřích má tu vlastnost, že v člověku zatemňuje rozum, omamuje duši a to působí, že člověk v zaslepenosti své nevidí zlého, které činí, neboť každý hříšník podobá se člověku, který chtěje s vysoka skočiti, zavírá dříve oči, než se spustí. Kdyby hříšník, praví svatý Bernard, ve chvíli hříchu jasně chápal zlobu svého jednání, raději by stokrátě umřel, než zhřešil. Pro tu právě příčinu volá Spasitel: Odpusť jim, neboť nevědí, co činí. I modlí se tedy a brání a omlouvá je před Otcem svým.

Otec nebeský slyší ty vroucí vzdechy Svého Syna, vypouští z rukou blesky spravedlnosti Svě a od té chvíle milosrdně na nás pohlíží. Proto doufati můžeme prominutí a odpuštění.

To znamená prvé slovo v závěti Kristově.

Část druhá.

Nejmilejší! Málo by to bylo, a nic by nám neprospělo, kdybychom se Pánu Ježíši modlícímu se podívali, kdybychom Jeho dobrotu a lásku k nepřátelům oslavovali. Správně poznamenal svatý Augustin: »Mohli se Pán modlití potichu, ale my bychom neměli příkladu; pro nás On volal hlasitě: Odpusť jim, a bychom je slyšeli a následovali.« Jako tedy kdysi ve Starém Zákoně pravil Bůh k Mojžíšovi: Pohleď a učiň podle vzoru, jak jsi viděl na hoře Sinaj, tak i já volám dnes ku každému z vás: Pohleď a čiň, co vidíš na hoře Kalvarii!

Miluj netoliko příbuzné, přátele a dobrodince své, neboť to i pohané činili a činí; miluj netoliko vlastní krajany, netoliko vyznavače téže víry, ale měj lásku všeobecnou, lásku ke všem lidem! Ano, co více jest, povznese se k lásce ještě vyšší a dokonalejší, t. j. k lásce k nepřátelům. Jest to povinnost potřebná a k spasení nutná; jest to povinnost, kterou Spasitel ještě za učitelského působení svého takto naznačil: Milujte nepřátele své a dobře činite těm, kteří vás nenávidí, modlete se za ty, kteří vás pronásledují (Mat. 5, 44); jest to povinnost, kterou Pán s kříže, jako v nějaké závěti nám uložil.

Nejkrásnějším květem, který na stromě křesťanské lásky vyrostl, jest láska k nepřátelům. Láska ta povznáší se nad přirozenost, a skoro možno říci, odporuje přirozenosti. Neboť milovati tam, kde nic nás netáhne, ale spíše všecko odpuzuje; — milovati člověka, který nás až do krve pronásledoval, není vlastním přirozenosti, ale spíše dokonalým vítězstvím nad přirozeností, které jest možno jen za přispění milosti Ducha svatého. Bohu podobným stává se ten, praví svatý Jan Zlatoústý, kdo nepříteli svého miluje.

Na čem však láska k nepřátelům se zakládá? Čeho od nás přikázání Kristovo v tom směru žádá? Jakým způsobem jsme povinni lásku k nepřátelům ukazovati? U toho se blíže zastavíme.

Především musím zřejmě a výslovně podotknouti, že Spasitel ani příkázáním ani příkladem od nás toho nežadá, abychom k urážkám, potupám a křivdám pocházejícím od nepřátel byli lhostejnými anebo jako skála necitelnými. Opakuji ještě jednou, že toho Pán Ježíš od nás nežadá, neboť i Jemu posměch a rouhání zranily srdce i duši. Nepřikazuje nám též Spasitel, abychom hněvu a nenávisti nepřátel nepokládali za nic anebo za ctnost a dobrodiní, neboť zlo jest vždycky zlem a nemůže býti nazváno dobrem. V čem tedy vlastně láska k nepřátelům záleží?

1. Pán Ježíš žádá od nás především rozváznost. Každý rozumný člověk, vášně a předsudku prostý, chladně uvažující, musí přiznati, že všechny urážky, nepříjemnosti, křivdy a potupy, jakých se nám tak často v životě od lidí dostává, pocházejí většinou buď z nevědomosti a neporozumění anebo z přílišné prudkosti, anebo z lehkomyšlnosti, anebo z chvilkového zachvácení křehké a ke zlému náchylné přirozenosti naší. Zřídka, velmi zřídka se přihodí, aby kdo z chladné, vypočtené a zúmyslné, čili, abych se tak vyjádřil, ďábelské zloby proti nám jednal. A je li už tomu tak, proč pak my obyčejně jinak na tu věc pohlížíme? Proč nepočítáme s tou všeobecnou křehkostí lidskou? Proč nemáme na paměti, že i ten nejlepší a nejdokonalější může zblouditi? Proč neřídíme se slovy Písma svatého, které praví: »Pomni na smlouvu Nejvyššího a pohrdni nevědomostí bližního.« (Eccli. 28, 9.) Nám nikdy nevyklouzlo zlé slovo proti bližnímu; a my jsme se nikdy nikoho nedotkli hlouboři, a pocházelo to vždycky ze zloby? Bohužel, sebe umíme omlouvati, vlastní chyby dovedeme klásti na účet křehkosti, ale máme-li souditi skutek bližního a zvláště skutek směřující proti nám, ztrácíme chladnokrevnost, rozvahu a rozumnost, a ačkoliv nemáme důvodů a míti jich nemůžeme, neboť nikdo tajností srdce nevyzkoumá, hledáme všude hněv, zlou vůli, úmyslnou zlobu. Křivé oko naše všechno křivé vidí, a to právě jest příčinou a hlavním pramenem dlouhých hněvů a zatvrzelých nepřátelství.

A proto Pán Ježíš slovem i příkladem Svým žádá od nás, abychom se řídili nikoliv uraženou sebeláskou, ale spravedlností a rozumem, abychom všechny urážky a pohany utrpené od nepřátel, kladli na vrub křehkosti, čili abychom pro jiné měli takovou rozvážnost porozumění a shovívavost, jakou máme pro sebe. Otče! volal Pán Ježíš, odpusť jim, neboť nevědí, co činí, čili jinými slovy: Oni hřeší ze zaslepenosti, z nevědomosti, z přirozené křehkosti. A my patříce na ten krásný vzor, čiňme podobně!

Toť první zlaté pravidlo, první projev lásky k nepřátelům.

2. Kromě rozvážlivosti a shovívavosti chce Pán Ježíš a přikazuje, abychom nepřátelům svým křivdu utrpenou odpustili, a to nejenom tenkrát, když o to prosí, kdy se pokořují a k vině přiznávají, ale i tenkrát, když by se o odpuštění nestarali, když by se k vině nepřiznali, ano i kdyžby dokonce za nevinné se pokládali.

A to odpuštění má býti nikoliv povrchní, nikoliv na oko, ale vnitřní, upřímné a srdečné. Máme odpouštět ze srdce, máme vytlačit urážku z duše. Abyste mi lépe rozuměli, a věc samu lépe pochopili, užiji přirovnání. Pán Ježíš nežádá od nás, abychom po smíření žili s nepřítelem znovu jako s přítelem, aby nás poutal důvěrný a srdečný svazek, neboť Písmo svaté výslovně varuje: »Nevěř nepříteli svému na věky: nebo jako měděná věc, rezaví nešlechetnost jeho.« (Eccl. 12, 10.) Spasitel chce, abychom po odpuštění urážek chovali se k nepříteli tak, jako se chováme k člověku, kterého poprvé v životě vidíme. Ačkoliv jsme opatrní a ne naklonění k srdečnosti a důvěrnosti, jsme přece k němu zdvořilí a přívětiví. Takovými vlastně byti máme k nepřátelům.

Jakže, řekne hněvivý, já mám zapomenouti na urážky, mám býti upřímným a přívětivým? Toho nedovedu, neboť jakmile nepřitele spatřím, už se na celém těle chvěji. Nezapírám, nejmilejší, že pocity nepřátelské se v nás probouzejí, ony však, jsou-li mimovolnými, nejsou hříšny, ale trestuhoden jest člověk, když povoluje takovým pocitům vládnouti nad sebou.

Nemůžeš-li snést svého nepřítele, přemáhej se! Jisto, že tento příkaz pro samolásku a pýchu jest nepřijemný a obtížný, ale on jest též potřebný; neboť láska k nepřátelům, jak jsem již dnes připomenul, má se povznést nad přirozenost, má překonati přirozenost.

Necítíš-li v sobě dostatečné síly k tomu, pohleď na Ukřižovaného a slyš, co mluví: Otče, odpusť jim! Nechť ta slova i ten příklad jsou pro tebe povzbuzením! Dovedl-li vstoupiti v šlépěje Spasitelovy svatý Štěpán, mohl-li svatý František o sobě říci: »Kdyby mi můj nepřítel vyňal jedno oko, hleděl bych na něj přívětivě tím druhým«, jestli kníže vlašský Gualbert vrahu bratra svého, který ho pro lásku Ukřižovaného za odpuštění prosil, tu křivdu prominul, jestli tolik jiných svatých i nesvatých umělo odpustiti ze srdce, doveď i ty s milostí Boží, které ti Bůh neodepře. A proto snaž se o to, pamatuje na ona slova Písma: »Odpustíte-li lidem hříchy jejich, odpustí vám též Otec nebeský hříchy vaše.« (Mat. 6, 14.)

3. Konečně ukládá nám zákon Kristův ještě třetí povinnost vzhledem k nepřátelům, a ta jest, abychom se za ně modlili a při nahodilé příležitosti dobře jim činili. »Dobře činite těm, kteří vás mají v nenávisti,« tak zní doslovně rozkaz Páně »a modlete se za pronásledující a utiskující vás, abyste byli syny Otce vašeho, který jest v nebesích, který činí, že slunce Jeho vychází na dobré i na zlé a sesílá dešť na spravedlivé i nespravedlivé« (Mat. 5.) A na jiném místě Písma svatého čteme: »Jestliže lační nepřítel tvůj, nakrm jej; žíznil-li, napoj ho, neboť tak čině, uhel řežavý shromáždíš na hlavu jeho« (Řím. 12, 20); to znamená, on bude se pálti studem, vida, že za jeho zlobu splácíš mu dobrotou.

Tak učil i činil Spasitel, neboť se na kříži modlil za nepřátele, neboť svatý Pavel píše: »Zlořečí nám a my dobrořečíme, pronásledování trpíme a snášíme, rouhají se nám a my se modlíme.« (1. Cor. 4, 12.) Tak činil svatý Ambrož, který

člověku, který úklady činil jeho životu, ustanovil do-
životní důchod; tak činila svatá Johanna od kříže,
o níž říkávaly její řeholní sestry: »Kdo chce, aby se
Johanna za něj modlila, nechť ji urazí.« Tak činil jistý
král křesťanský, který na výčitky svých dvořanů, že
nepřátel nezabijí, ale jim odpouští, šlechetně a velko-
dušně odpověděl: »Zdaž já nepřátel nezabijím, kdyžtě
je v přátele měním?«

Ó pojďtež pod kříž, vy všichni nesmiřitelní a uče
se, jak se na nepřátelech po křesťansku mstítí máte!
Zdaliž vy jste nevinnější než Kristus? Zdaž důstojnost
vaše a čest vaše vyšší, nežli Kristova? Či urážka vám
způsobená větší než Kristu? Či nepřátelé vaši zlo-
myslnější jsou nežli Kristovi? — Ukažte tedy, ukažte
hned dnešního dne, že jste učenníky Kristovými! Vy-
puďte ze srdcí nenávist a odpusťte ze srdce! Buďte
jako ušlechtilý strom, který neodpírá ovoce ani tomu,
který ho zmrzačil.

Jako dítky milující otce, šetří poslední jeho vůle,
tak i my šetíme toho prvního slova v testamentu,
které Pán s kříže ohlašuje.

Ó Pane! litujeme, že jsme dosud nekonali Tvého
příkazu, litujeme všechněch hněvů, vznětlivosti a za-
ujatosti své. Odpusť nám, neb jsme nevěděli, co jsme
činili. Amen.

Kázání II.

(Druhé slovo.)

Amen pravím tobě, dnes budeš se mnou
v ráji. Luc. 23. 43.

Nejmilejší! Mezi osobami Starého Zákona, které
předobrazovaly Pána Ježíše, nejprvnější snad místo
zaujímá Josef egyptský. Celý jeho život jest živým
obrazem života Pána Ježíše. Z mnoha podrobností
vedu tu jeden příklad.

Prodán byv od žárlivých a závistivých bratrů,
dostal se Josef do Egypta, do domu Putifara, vůdce
vojsk Faraonových. Hříšná žena Putifarova stala se

příčinou, že nevinný Josef dostal se do vězení. Tam nalezl dva soudruhy; jeden byl číšníkem a druhý pekařem královským. Oba soudruzi Josefovi měli sny.

Číšníkovi se zdálo, že viděl před sebou vinný kmen, na kterém byly tři ratolesti nesoucí hrozny. I vzal hrozny a vytlačil do koflíku a podal jej Faraonovi. I vyložil Josef onen sen tímto způsobem: Tři ratolesti jsou ještě tři dni, po kterých Faraon vzpomene na služby tvé a navrátí tě k úřadu tvému.

Pekař vida, že Josef moudře sen vyložil, řekl: »Měl jsem také sen; zdálo se mi, že jsem měl na hlavě tři koše mouky a z koše, který byl nejvýše, zobali ptáci.« I řekl Josef: »Tři koše jsou ještě tři dni, po kterých Faraon pověsí tě na šibenici, a ptáci budou jísti tělo tvé.«

I stalo se tak, jak Josef předpověděl. Třetího dne potom byly narozeniny Faraona, který vzpomenuv na služby číšnickovy přijal jej znovu na milost svou, a pekaře rozkázal oběsiti na šibenici.

Jak živý to, pravdivý a nápadný obraz Pána Ježíše! Jako nevinný Josef nalézal se mezi dvěma vinníky, tak i Pán Ježíš ukřižovaný octnul se mezi dvěma lotry. Jako tam v Egyptě jeden z vinníků zahynul na šibenici, a druhý navrátil se v milost Faraonovu, — tak i tu jeden ze dvou lotrů visící na levé straně zahynul ve zlobě své, a druhý se obrátil a uslyšel to potěšující ujištění: »A men pravím tobě, dnes budeš se mnou v ráji.«

Popatřme však pozorněji na oba soudruhy Pána Ježíše, na dobrého i zlého lotra ku spasitelnému poučení i k výstraze!

Ó Pane, za nás ukřižovaný! v soudech Svých nezbádaný, který dle proroctví Simeonova ze dvou vinných jednomu jsi ku povstání, a druhému ku pádu; — kajícímu jsi milosrdný a k zatvrzelému spravedlivý, učíš, abychom přísností Tvou proniknutí, vystříhali se zatvrzelosti lotra zlého, a následující litujícího a kajícího, stali se hodnými milosti a milosrdenství Tvého. Matko milosrdenství, útěcho všech hříšníkův, přimluv se za nás! Zdrávas Maria!

Část první.

Nejmilejší! Správně praví přísloví, že pomsta jest nenasytná. Jednání a postupování Židů vzhledem k Pánu Ježíši, jest zřejmým důkazem tohoto přísloví. Neboť ačkoliv ze závesti dospěli k cíli ode dávna zamýšlenému, ačkoliv na Pilátovi vymohli výrok smrti nejstrašnější a nejhanebnější — ještě pekelná jejich zloba nebyla nasycena. Aby osobu Pána Ježíše až do prachu snížili, vymyslili Židé v pravdě ďábelský plán. Poručili vyvésti z vězení dva zločince, aby jej provázeli v cestě na Kalvarii, aby ukřižováni byli s obou stran zároveň s Ním, aby tak Pán Ježíš visící uprostřed nich pokládán byl v očích lidí za horšího oněch dvou. Ó slepá nenávisti, volá tu Jan Zlatoústý, oni nevědí, že vyplňují tím záměr Boží, před věky ohlášený ústy proroka: S nepravými počten jest (Is. 53); nevědí, že uprostřed dvou lotrů tím spanileji září milosrdenství Kristovo. Rozvažujme podrobně jednání obou lotrů!

Jak se oba jmenovali, o tom nemáme jistoty; obyčejně nazývají jednoho Dismas a druhého Gesmas. Poslední z nich Gesmas visel po levé straně kříže, a Dismas po pravé. Podle starého podání stál kříž Spasitelův o krok ku předu, tak že oba lotrové mohli Pána Ježíše viděti, on však jich neviděl.

Sotva stanuly kříže vedle sebe, začali se Židé stojící pod křížem, posmívati Pánu Ježíši. Oba lotrové slyšeli ty urážky a slyšeli též Jeho modlitbu za nepřátele. Dalo by se očekávati, že jsouce již na blízku smrti, při vzpomínce na špatný život a z bázně před soudem Božím, oba půjdou do sebe, oba za smilování pro sebe prositi budou. Stalo se však jinak. Lotr visící po levici i v posledních chvílích hasnoucího života jest lotrem zatvrzelým. Nemá ani trošky soucitu lidského se spolutrpicím. Ponurým okem a od bolesti zkřiveným obličejem pohlíží na Pána a k posměšným hlasům z dola metaným připojuje rouhavý hlas svůj: »Jsi-li Ty Kristus, pomoz sobě i nám« (Luc. 23, 39.), to znamená: poněvadž nezachrániš ani nás ani sebe samého, z toho vidno, že neprávem vydáváš se za Messiáše. Jak názorně zobrazují ty krátké výrazy

jeho černou, zločinnou duši! Zloba ďábelská z nich proniká, tvrdá nevěra, zkamenělost, zoufalství. Celý život pohrdal náboženstvím, šlapal přikázání Boží, neznal ani žalu ani lítosti, navykl zločinům, a tak i v hodině smrti novým zločinem takořka zpečetuje svůj život, a hyne s rouháním na rtech. V pravdě, hrůzou a odporem nás naplňuje konec lotra Gesmy.

Zcela jiný pohled představuje se na kříži, stojícím po pravici Páně. I na tom visí lotr, ale jak změněné, jak přímo opačné jest chování se Dismy! On slyší rouhání Židův, slyší též urážky svého spoluvinníka a horší se nad tím. Paprsek milosti Boží rozptýlil temnosti duše, a on v okamžiku prohlédl. I káral ho, jak líčí událost svatý Lukáš řka: »Ani ty se Boha nebojíš, ježto jsi v témž odsouzení? A my zajisté spravedlivě, neb co náleží na skutky naše, берeme, ale tento nic zlého ne učinil.« (Luc. 23, 40.) Potom obraceje se k Pánu Ježíši, hlasem prosebným a srdcem bolestí proniknutým volá: »Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.« (Luc. 23, 42.)

Ó jaká to krásná slova, jak významu plná a hlubokého obsahu! Domlouvá napřed soudruhu svému, že se Boha nebojí, a tím zároveň vyznává, že srdce jeho v té chvíli jest proniknuto bázní Boží. A ne dosti mu na tom, že sám prohlédl, ale on kárá svého soudruha, on touží po tom, aby bývalý účastník v zločinech, a nyní v trestu, vzpamatoval se zároveň s ním. My spravedlivě trpíme, tak vykládá věc dále, a tím zároveň přiznává se k vině, žaluje sám na sebe jako ve zpovědi a vyznává zločiny své. Lotr zlý volal: Jsi-li Kristus, pomoz nám, touží tedy jenom po osvobození z muk, domáhá se úlevy pro tělo, neprosí však o milost pro duši; naproti tomu Dismas přijímá trest za zločiny své s poddáním se, nekormoutí se o tělo, nýbrž o duši, netouží po životě časném, nýbrž touží po životě věčném. Pane, tak praví, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!

A tato prosba zdaliž není jasným důkazem víry, a to víry živé a mocné? Pánem nazývá toho, který nahý, posmívaný, potupený spolu s ním visí na kříži. Uvěřili apoštolové v Krista, toť pravda, ale oni viděli moc a zázraky jeho, a Dismas viděl toliko slabost a muky. Uvěřil svatý Petr a vyznal Ježíše Synem Božím, neboť viděl slávu jeho na hoře Tábor a slyšel hlas s nebe: »Tento jest syn můj nejmilejší;« Dismas však vidí na hoře Kalvarii toliko jeho ponížení. Uvěřil svatý Tomáš apoštol, neboť vložil prsty do ran Kristových, ale lotr toho všeho neměl. Apoštolové sami, praví svatý Augustin, nejednou pochybovali, ačkoliv viděli, jak mrtvé z hrobu křísil. — Dismas jej vidí, jak sám umírá, a věří neochvějně. On věří tenkrát, kdy učenníci se rozutekli, kdy jej lid, kterému tolik dobrodiní prokázal, opustil, kdy všichni jej pokládali za zločince, — v té chvíli nazývá Jej pánem a králem. Ó víro dobrého lotra veliká jsi, neohrožená a podivuhodná!

Kromě víry, jaká také v něm neoblomná naděje! Nic není těžšího lidem zlého života, než při skonání míti naději. Vidouce zlý život a mnoho zločinů upadají obyčejně v zoufalství. Dismas jest zločincem, tolik nepravostí a zločinů nahromadil ve svém životě, že nikdy pokání nečinil, a nyní má pouze několik okamžiků do smrti, a přece doufá v milosrdenství Ukřižovaného, doufá v odpuštění svých provinění, ano doufá, že Spasitel bude na něho pamatovati. Ó šťastné útočiště v ranách Kristových, ó naděje následování hodná!

Neméně podivná jest i láska kajícího lotra. On Krista ctí a váží si Ho; úcta pak jest základem pravé lásky; on jako dítě k otci utíká se ku Spasiteli, stává se na obranu Pána Ježíše, nevinnost jeho vychvaluje. »My«, praví, »spravedlivě, neb co náleží na skutky naše, béřeme, ale tento nic zlého neučinil.« On miluje odvážně, neboť se neohlíží na nikoho, ale proti zlobě fariseů, proti soudcům a katům sám směle se Ho zastává, a proto nechce se od Něho odloučiti, ale touží navždy při Ném zůstat. Ó pohlede hodný nebe! jaká to čistá, mocná láska!

Poslyšme však odpověď Páně, na kterou Dismas čeká. Jaká bude ta odpověď? Zda přijme ho Pán? Či vzhledem k tomu, že teprve v poslední hodině se vzpamatoval, jej zavrhně? Spasí ho či zahubí? Není pochyby, že ho přijme na milost svou, neboť Písmo svaté tak učí: Srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nezhrdneš (Ž. 50). A vskutku Pán obrací k němu milostnou tvář, hledí naň okem plným slitování a praví hlasem nadlidské sladkosti: »Amen pravím tobě, dnes budeš se mnou v ráji«; to znamená: Neboj se, nestrachuj se pro zločiny, jichž jsi se dopustil! V pravdě pravím tobě, buď jist, dnes ještě budeš se mnou v ráji. Nepraví: v den soudný, ani po mnoha letech utrpení a trestu očištcového, ani nepraví: za několik měsíců šťastným tě učiním, ale dnes ještě, t. j. než slunce zajde. přejdeš se mnou s kříže do rajských rozkoší. Tak tedy v jednom okamžiku, praví svatý Jan Zlatoústý, lotr Dismas ve svatého, trest v ráj, kříž v nebe jest změněn. O šťastný lotře, volám tu znovu slovy svatého Jana Zlatoústého, ani na kříži jsi nezapomněl na své řemeslo, v jedné chvílce ukradl jsi sobě království nebeské! V pravdě Pán Ježíš řekl: »Království nebeské násilí trpí, a ti, kdož násilí činí, uchvacují je.« (Mat. 11, 12.) A hle, Dismas stal se takovým násilníkem; neboť svou věrou, nadějí, láskou, vyznáním viny a lítostí svou násilí učinil srdci Ježíšovu a dobyl království nebeského.

Předěmež nyní k užitkům toho druhého slova Kristova; neboť mnoho a to znamenitých naučení můžeme získati z jednání obou zločincův ukřižovaných s Pánem.

Č á s t d r u h á .

1. Nejmilejší! Pohled na lotra visícího na pravici, připomíná a potvrzuje slova krále a proroka Davida: »Lítostivý a milosrdný jest Pán, trpělivý a mnohého milosrdenství« (Ž. 144, 8). Ta okolnost právě, že Pán zločinci, patřícímu k nejhorší a nejbezbožnější třídě lidí, tak ochotně a milostivě zlé skutky odpouští, svědčí nejvýmluvněji, jak veliké a

bezmezné jest milosrdenství Boží. Jestli Pán mně lotrovi odpustil, tož i tobě všeliký hříšník odpustí; takové naučení a takovou útěchu ohlašuje celému světu omilostněný Dismas.

Tím slovem svým: »Dnes budeš se mnou v ráji«, píše svatý Bernard, »objal Pán netoliko lotra, ale vůbec všechny hříšníky, tím slovem ukázal Pán, že On vždy, bez váhání i slyší i slibuje i splňuje, a před tak milostivým Pánem kdo ještě může pochybovati, kdo zoufati?« Ať bys se dopustil v životě svém nevím jakých špatností, nepravostí a zločinů, ať bys pro činy nejohavnější a nejčernější klesl do počtu nejposlednějších zločincův, nemáš ztráceti naděje v milosrdenství Boží; neboť ono jest tak široké a hluboké, že nikoho nevyklučuje — naopak všechny objímá, slyší a milosti Páně navrácí. »Hříšníci«, praví svatý Jan Zlatoústý, »tvoje zloba má hranice, ale milosrdenství Boží jest bez hranic; tvoje zloba, i když je největší, jest jenom lidská, milosrdenství Páně jest však božské.« »Komu mám býti za to vděčným«, volá svatý Augustin, »že mne země nepozřela, že mne nebe hromem nezasáhlo, že mne blesk nespálil, že mne voda nepotopila? Tobě toliko, Tobě samému, ó slitovníče duší, jehož milosrdenství všechno poněti lidské převyšuje.« A Bůh sám v Písmě svatém slavnostně ujišťuje: »Byť hříchy vaše byly jako šarlát, jako sníh zbileny budou, a kdyby byly jako červc nebo karmín, budou bílými jako vlna (Is. 1, 18). Kdož tedy bojíte se Pána, doufejte v něho a v oblíbení přijde vám milosrdenství« (Eccl. 2, 9).

2. Avšak netoliko milosrdenství prokazuje Pán lotrovi, ale též dobrotivost a štědrost v pravdě Božskou. Ti, kteří pánům pozemským slouží, častokrát mnoho pracují, a málo si vydělají; — někdy celá léta na panských dvorech tráví, a potom k starosti skoro

jako žebráci domů se vracejí. Spasitel však, toť štědrý Pán, neboť nic nepřijav od lotra než jen několik dobrých slov a dobrých úmyslů, královsky jej odměňuje. Napřed viny odpouští a potom více dává, než oč lotr prosí. Lotr prosí Krista Pána jenom o vzpomínku: *P a n e, r o z p o m e ň s e n a m n e*, a Kristus Pán dává mu království: *D n e s b u d e š s e m n o u v r á j i*. V p r a v d ě, volá svatý Ambrož, h o j n ě j š í j e s t m i l o s t n e ž l i m o d l i t b a.

Uč se z toho, duše křesťanská, iak nemoudrý jest ten, kdo opustiv Krista Pána, chce sloužiti světu, tělu, anebo jíti v otroctví zlého ducha. Neboť co ti svět, tělo a ďábel dá? Krátkou příjemnost, chvilkovou rozkoš a po smrti zahynutí; — od Krista však dobré slovo a upřímný úmysl přijímá odplatu hojnou a věčnou. Obdržel-li však lotr za tak krátkou službu tak velikou odplatu, pomysli, prosím, jakou náhradu přijmou ti, kteří Pánu stále a věrně slouží! Nelituj tedy práce ani přemáhání, ani žádné oběti pro tak štědrého a dobrého Pána, neboť i ty více obdržíš, než-li se naděješ!

3. Přijetí na milost lotra Dismy ukazuje nám kromě toho zřejmě přemocnou sílu milosti Boží. Byl to veliký hříšník a navyklý a v stavu tom trval až do svého ukřižování, t. j. skoro až do své smrti, a přece ve chvíli, kdy se zdálo, že již nemá k spasení žádného prostředku, že stojí už u bran pekelných, — jeden paprsek milosti Boží jej osvit, obrátí a promění. Milost Boží jest tak silná, že z lotra činí kajícího, činí vyznavače, činí dědice království nebeského. I splnilo se tu, co praví svatý apoštol Pavel: *»M i l o s t í B o ž í j s e m, c o j s e m.* (1. Cor. 15, 10.) *S a m i z e s e b e n e j s m e a n i s t o, a b y c h o m c o d o b r ě h o m y s l i l i, v š e c k o v š a k m ů ž e m e v t o m, k t e r ý n á s p o s i l u j e.*» (Filip. 4, 13.)

4. Nejmilejší! Vypravuje vám o velikosti milosrdenství Božího a o štědrosti Páně a síle milosti Jeho, — jedné věci velice se obávám, t. j. abyste, slyšíce o obrácení se lotra v posledních hodinách života, spoléhající na milosrdenství a dobrotu Boží, a zároveň i na sílu milosti Jeho, neupadli v opovážlivé spoléhání, a nechtěli odkládati s obrácením až na sklo-

nek života. Neboť taková jest zaslepenost hříšníka, že v dobrotě Boží nehledá důvodu k vzpamatování se, ale spíše k hřešení, těše se stále naději na odpuštění. Jak veliký a nebezpečný to omyl, viděti na lotru Gesmovi, visícím po levici Pána Ježíše.

O Bože veliký, strašné jsou Tvoje soudy! Dva lidé visí po stranách Kristových, oba stejní zločinci, a jeden toliko se obrací, druhý hyne. A hyne ten, který byl po levici, tedy blíže srdce Páně. Nic jím nepohne, ani modlitba Páně za křižující, ani napomínání a obrácení jeho druha, ani blízkost smrti a soudu Božího, ani neobyčejné temnoty, ani pukání skal, ani příklad setníka a těch, kteří klečeli pod křížem, bijíce se v prsa. Ach, kdož se nad tím případem nezachvěje! »Jeden jest,« praví svatý Augustin, »jenž v poslední hodině se obrací, abys, hříšníče, nezoufal, ale toliko jeden, abys se přílišnou nadějí nezaslepil.« Prvý nás přesvědčuje, že i největší hříšník silou milosti Boží může se v jedné chvíli obrátiti, a druhý výmluvně učí, že zatvrzelostí svou snadno může zahynouti. Ó kéž nikdo z vás naděje v milosrdenství Boží neztrácí, ale též nechť nikdo opovážlivě na ně nepočítá, nebo »ze statisíců hříšníků v,« praví svatý Jeroným, »sotva jeden v poslední chvíli se obrací.«

A proč to, že Pán Ježíš Dismu milostí k obrácení nadchnul, a Gesmovi dopustil zhynouti v zatvrzelosti? Na tuto záhadu odpovídám toliko, že milosti Boží ani jednomu ani druhému nescházelo, protože Bůh nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a živ byl. (Ezech. 33, 11.)

Jestli tedy jeden z nich zahynul, tož vlastní vinou zahynul, protože zřejmě milosti Boží odporoval, protože neměl dobré a pevné vůle, aby s milostí Boží spolupůsobil; — jestli však druhý se obrátil, tož milostí Boží se obrátil, ale též i vlastní vůlí k tomu spolupůsobil. Zatvrzelému v hříchu stal se Pán soudcem spravedlivým, kajícímu pak soudcem milosrdným.

Ó svatá kajcnosti! jak veliká jest síla tvoje! Ty činíš Boha z přísného soudce nejmilejším otcem; ty působíš, že Bůh hrozící hříšníkovi záhubou, s obzvláštním zalíbením naň pohlíží; ty činíš, že hříšníka, kterého jako nepřítele svého celou svatostí svou nenávidí, potom jako syna k srdci přivínuje. Ó kajcnosti! ty i Boha i hříšníka přeměňuješ!

Také od vás, nejmilejší, čeká Bůh pokání upřímné a srdečné a obzvláště nyní v posvátné době postní. Neodkládejte s ním na dobu pozdější, na konec života! Jako člověk ranami pokrytý neodkládá lékův, ale co nejdříve jich užívá, aby se uzdravil, tak i vy co nejdříve pokání činite! »Neříkej,« tak napomíná mudrc Páně, »zhřešil jsem, ale co ž se mi zlého stalo? Neříkej: Milosrdenství Páně jest veliké, smiluje se nad množstvím hříchů mých. Neboť náhle přijde hněv jeho, a v čase pomsty zahubí tebe.« (Eccl. 6, 4, 6, 9.)

5. Aby však to obrácení se vám ulehčilo, pomohou vám tyto prostředky, které i dobrému lotrovi pomoc přinesly.

»Na Dismu,« praví svatý Vincenc, »padl stín kříže Kristova, a ten jej zastínil, jako by šatem milosrdenství a probudil a uzdravil duši, zrovna tak, jako později stín přecházejícího apoštola Petra nemocné uzdravoval.« Spěchejtež tedy často pod stín kříže Kristova, spechejte do chrámu pod stín oltáře, na němž jest přítomen Spasitel v nejsvětější Svátosti Oltářní a proste o milost, aby lítostí naplnil srdce vaše!

Druhým prostředkem záchranným pro Dismu bylo, dle mínění mnohých svatých, krev Krista Pána, která tryskajíc z probodených rukou i nohou Spasitelových, skropila Dismu a obmyla z viny. I vy tedy přistupujte k svátosti pokání; neboť jako v papírně špinavé hadry předělávají se na bílý papír, tak nepravostmi poskvrněné srdce vybílí se ve zpovědi nejsvětější krví Kristovou.

»Mimoto«, praví svatý Bernard, »díky povinen byl dobrý lotr za obrácení své Nejsvětější Panně Marii, která stojíc po pravici Synově, modlila se za Dismu, blízko ní visícího.« I vy tedy utíkejte se k té, která jest Útočištěm hříšníků. Ona vám ulehčí přístup k Synu svému a smíří vás s Ním, aby našla dokonalého pokoje srdce vaše.

A poněvadž cesta kříže neboli utrpení jest nejkratší cestou k spasení, poněvadž Dismas trpělivým snášením zaslouženého trestu usnadnil si spasení, proto i vy přijímejte s poddáním se a v duchu kajícího všeliké strasti a těžkosti života, jako spravedlivý trest za spáchané viny!

A konečně často dle příkladu dobrého lotra prostě: Pane, pamatuj na slabé stvoření Své; pamatuj na drahý výkup krví Svou; a budete-li mítí naději a kajícího a zbožnost, pak i vám ukáže se Pán v hodině smrti milosrdným a řekne: *A men pravím tobě, dnes budeš se mnou v ráji.* Amen.

Kázání III.

(Třetí slovo.)

Ženo, hle syn tvůj, hle matka tvá.
(Jan 19, 26, 27.)

Nejmilejší! Smutná to chvíle, kdy dva upřímní přátelé naposled tisknou sobě ruce, kdy hory, lesy a moře na dlouhý čas je rozloučiti mají; smutnější ještě, když dvě srdce, která láska a svátost šťastně spojily, rozdělit se musejí, aby v cizích, dalekých zemích po sobě tesknili a čekala na hodinu vroucně touženého shledání; nejsmutnější však, kdy neblahá smrt rve nám osoby nejdražší, kdy na příklad dítkám matku neb otce odnímá.

Nevýslovně bolestný to pocit patřiti dětem na umírajícího otce neb matku, a snad ještě bolestnější patřiti otci neb matce na osiřelost dětí. A jsou-li rodinné poměry takové, že děti jsou dospělé a zaopatřené, tu přece spokojeněji rodiče zavírají oči; avšak pohled

na drobné děti, zůstávající bez ochrany, často i smrt uspiší. I cizí člověk, třebaš i srdce nejtvrdšího, jako vosk změkne, zaslzí, slyše, jak umírající otec dětem žehná, jak skrovné jmění svoje mezi ně rozděluje, jak matku ctíti přikazuje, jak jim ochránce místo sebe ustanovuje.

Podobná scéna odehrála se na hoře Kalvarské. Otec celého pokolení lidského a Spasitel jeho byl blizek smrti. Za krátko měl opustiti svou nejdražší Matku i učenníky i nás, které jako ditky své miloval. A což, zapomenul v závěti své na Matku, na učenníky, na nás?

Zanechal nás všechny bez ochrany? Ó nikoliv! Napřed odpustil nepřátelům a modlil se za ně; potom přijal jednoho z největších hříšníků do království svého, a třetím slovem závěti své činí odkaz nám. Obraceje s vrcholku kříže hasnoucí své zraky, řekl Matce své: *«Z e n o, h l e s y n T v ů j.»* A potom řekl Janovi: *«H l e m a t k a T v á.»*

Veliká to slova, svatá slova, plná tajemství a významu, plná lásky a útěchy. Sebeřme tedy všechnu mysl svou i city své a uvažujme nábožně o těchto slovech!

Drahý Spasiteli a Vykupiteli náš, k Tobě se obracíme s pokornou prosbou, abys nám dovolil v třetím slovu závěti své spatřiti tu velikou a svatou ochranu, do které celé pokolení lidské jsi odevzdal Nejsvětější Matce své. Ochránkyně od Boha nám daná, přimlouvej se za nás! Zdrávas Maria!

Č á s t p r v n í.

1. Nejmilejší! Syn Boží dokonává na kříži, a Matka jeho Maria pod křížem patří na to skonání. Ona vidí jeho bledé čelo, ústa zsinálá, oči zavřené; vidí tělo v jednu velikou ránu změněné. vidí kosti z ran vyčnívající a prameny tekoucí krve. Každé zachvění Synovo odráží se v její duši, každou ránu i Ona hluboce cítí! Hřeby i ji probodávají, trny i ji zraňují. K ř í ž a h ř e b y S y n o v y, praví svatý Augustin, b y l y t é ž k ř í ž e m a h ř e b y m a t č i n ý m i, a k ř í ž o v á n í K r i s t o v o k ř í ž o v a l o

i Matku. Svatý Tomáš Aquinský, veliký učitel církevní, pronáší domněnku, že bolesti Mariiny převyšovaly všeliké pomýšlení a že všechna utrpení světa dohromady jsou ničím u porovnání s její bolestí, a že ani jazyk andělský nedovedl by té bolesti náležitě zobraziti, jakou snášela tato královna mučenníkův.

A proč, ptám se, proč Pán Ježíš, Matku svou tak nekonečně milující, a při tom všemohoucí dopustil, aby ona spolu s ním trpěla? Proč Maria sama nevyhýbá se tomu hořkému kalichu, proč dobrovolně pod křížem stojí? Proč, když země se chvěje, skály pukají, slunce se zatmívá, kdy svatý Jan bolestí nařiká, kdy Magdalena žalem klesá a hořké slzy prolévá, Maria sama jediná mužně stojí pod křížem, mlčí a trpí?

Proč tak činí? Hluboké to tajemství. Svatý Epifanius takto je vysvětluje: Mužem a ženou, totiž Adamem a Evou uvedeno bylo pokolení lidské do záhuby, mužem a ženou mělo býti také vykoupeno. V ráji jest hříšník a hříšnice, na Kalvarii Vykupitel a Maria, účastnice v díle vykupitelském. Podobně jako Pán Ježíš přijal na sebetrest Adamův, tak i Maria z vůle Pána Ježíše byla povolána, aby stojíc na místě Evy, nesla na sobě její trest. Přišla pod kříž netoliko proto, aby byla svědkyní vykoupení, ale aby bolestí a láskou svou spolupůsobila na úkonu našeho obrození.

V srdci Marie Panny, tak objasňuje tu věc jiný Otec církevní, dvě lásky spolu bojovaly, totiž láska k Synovi a láska k nám. Jedno z dvojího měla zvoliti: buď jíti na Kalvarii, vydati Syna na popravu a spolu s Ním trpěti, abychom tak došli spasení — anebo zachrániti Syna a nás vydati v záhuby. Maria osvěcená z nebe a nadšená

bez váhání se rozhoduje. Vydává mužně Syna na smrt a sebe mukám, abychom spasení došli.

Ó budiž nám tisíckrátě blahoslavena, Matko přebolestná, Královno mučenníkův, že jsi pro naše dobro tak velikou, tak neslýchanou oběť přinesla, že jsi nejen Syna svého pro nás obětovala, ale též bolesti vlastní, bolesti bez konce k vykoupení našemu přispěla, že jsi Synem Svým i sama sebou napravila to, co hříšná Eva ztratila.

To jest, nejmilejší, první tajemství, které se pod křížem událo. Přistupme k druhému!

2. »Že no,« řekl Pán s kříže: »Hle, Syn Tvůj,« ukazuje na Jana, milovaného učenníka svého. Ženo! proč Spasitel užívá toho výrazu? Proč nepraví Matko? Měl by On, Syn nejlepší nyní se ji odříci? Té, která Ho po devět měsíců v životě svém nosila, která Ho ošetřovala, šatstvem opatřovala, do Egypta s nebezpečenstvím života nesla, po třiatřicet let obsluhovala? Ó nikoliv! nehodným by to bylo netoliko Boha, ale i člověka. V tom názvu Že no, skrývá se nové tajemství.

Hned v ráji, ohlašuje zaslíbení, že přijde Mesiáš, řekl Pán Bůh k hadu pokušiteli: »Ne přátelství položíš mezi tebou a ženou a mezi semenem tvým a semenem jejím. Ona potře hlavu tvou, a ty úklady činiti budeš patě její.« (Gen. 3, 15.) Tu na Kalvarii opakuje Pán Ježíš ten výraz, neboť chce jaksi pověděti: To právě jest ta žena, kterou Bůh vyvolil, aby potřela hlavu hadovi, to jest ta žena, kterou proroci předpovídali, kterou všechny věky s toužebností očekávali; to jest ta žena dokonalá, žena nad všechny ženy, nádoba milosti a odpuštění, sláva, ozdoba a oblažení celého křesťanstva.

Zeno, praví Pán, vidíš mého učenníka Jana? On čistý, svatý a věrný, neboť nestydí se za kříž, hle syn Tvůj, to znamená: Já odcházím z tohoto světa, a poněvadž vím, že Ty, Matko moje, nemáš ani otce, ani muže, ani bratří, ani sester, abych tedy Tebe beze vší ochrany lidské nenechal, odporučím Tě Janovi; on Ti bude synem.

Jaká to záměna! Za Pána dostává Maria služebníka, místo Učitele učenníka, místo Syna Božího syna Zebedeova. Zdaž dovede Jan zastoupiti místo Pána Ježíše? Zdaž dovede jeho ztrátu vyrovnati? Zdaž může taková záměna Marii potěšiti? Po lidsku souzeno, malou by ta slova obsahovala potěchu, kdyby neměla hlubšího významu. Než všichni Otcové církevní souhlasně učí, že ve slovech: Ženo, hle syn tvůj; hle Matka tvá, ukřývá se opět veliké tajemství.

Praví totiž, že svatý Jan stojící pod křížem, jest představitelem všech křesťanů; že slova Páně: Hle, Matka tvá, týkají se nejenom Jana, ale též nás všech. Poslyšme však, jak Otcové církevní tu věc podrobně objasňují!

Když po hříchu spáchaném vráji zazněl hrozný výrok: S bolesti budeš roditi děti (Gen. 3, 16.), tu Adam obraceje se k manželce své, dal jí jméno Eva, to znamená: matka všech živých. Eva, píše svatý Epifanius, spíše matkou smrti měla by se zváti, neboť jsouc sama hříšná, hříšným toliko život dáti mohla. Proč tedy nazval ji Adam matkou živých? Ten název toť proroctví. Tak mluvil Adam z vnuknutí Božího o druhé Evě t. j. o Marii, kterou Ježíš, druhý Adam, pod křížem učinil v pravdě matkou všech.

Všechny matky, píše sv. Bernard, veliké bolesti snášejí, vydávajíce potomstvo na svět. Ty, ó Maria, necítíš jsi bolesti při porodu Syna Božího. Teprve pod křížem ztratila jsi tuto výsadu. Pod křížem tisíckrát více bolesti jsi vytrpěla, pod křížem pocítíš jsi bolesti všech matek, protože jsi se stala matkou všech věřících. — Plným právem, dodává zas jiný z Otců církevních, náleží Marii jméno matky, protože nás všechny v bolesti své porodila.

Ó jak vznešené jest, nejmilejší, to třetí slovo zvěti Kristovy, jak plné útěchy pro Marii i pro nás. Ženo, hle syn tvůj, to znamená: Maria, Matko

má nejmilejší, v osobě Janově odevzdávám mateřské péči tvé všechny a všechny, kteří uvěří ve mne. Tys se mnou za ně spolutrčila. Tys přispěla k vykoupení té veliké rodiny lidské; Bůh jest jejich Otcem, já bratrem a Vykupitelem, Ty pak budeš Matkou. Budeš Matkou Boží a zároveň i Matkou lidí. Má poslední vůle jest, abys byla rozdatelkou všech milostí, potěšitelkyní všech lidí; aby sláva tvá zaznívala netoliko v nebi, ale i po celé zemi. Synu, hle matka tvá, tak mluvil k Janovi, to znamená: Učenníku nejmilejší, nejen tebe samého, ale každého učenníka svého každého času, každého kraje, každého národa odevzdávám Marii v nejpečlivější ochranu. Ona, která za vás tolik trpěla, bude o vás pečovat, bude vás těšiti a pomáhati vám až do skonání světa. Ó jaká to čest, jaké štěstí pro nás, že máme tak dobrou, tak mocnou Orodovnici! V pravdě, hojně nás Spasitel v závěti své obdaril, neboť nám dal, co měl nejdražšího, co měl nejlepšího, dal nám vlastní matku, aby byla matkou naší.

Takový má význam třetí slovo na hoře Kalvárské.

Č á s t d r u h á .

1. Nejmilejší ! Ustanovení lidská, byť v závěti výslovně byla obsažena, ne vždycky se splňují. Často se stává, že nařízení zesnulého zůstanou na papíře a nemohou býti nebo nejsou vykonána. Jinak jest tomu se závětí ohlášenou na Kalvárii. Vůle Boží jest všemohoucí; co zamýšlí, to hned také vykoná, řekne a stane se. Sotva zazněla slova Pána Ježíše: Ž e n o , h l e s y n t v ů j , a Maria již pocítila v srdci svém tu lásku mateřskou, lásku nevýslovnou k nám všem: přijala již, abych tak řekl, ten úřad orodovnice a Matky, jež jí doporučil milovaný Syn. Všechny povinnosti, jaké má matka k dětem, ať tělesným a duchovním, všechny, pravím, přijala na sebe, a plní je tak věrně, tak starostlivě, tak laskavě, že se jí v té míře nevyrovnala žádná matka a nikdy nevyrovná. Dovolte, prosím, abych aspoň v několika rysech připomněl srdci vašemu to, co od ní a prostřednictvím ní máme. Matka milující úsilně se především o to stará, aby

její dívky měly co nejdokonalejší vychování. Ona zasévá v duši dítky první seménka moudrosti, prvé zásady víry a mravnosti; vystřihá je před zlem, nakloňuje k poslušnosti a upřímnosti, nabádá je k práci a k pořádku, učí skromnosti, uctivosti a lásce k lidem, zkrátka řečeno, všechněm ctnostem, a učí netoliko slovem, ale i vlastním příkladem.

A Maria jest nám učitelkou, jest nám vzorem, jest zrcadlem spravedlnosti. »Já jsem matka krásného milování a svaté bázně (Eccl. 24, 24.); ve mně všeliká milost cesty a pravdy.« (Eccl. 24, 25.) Ona, jakožto nepokornější učí pyšné pokoře, jako nejmilostivější učí mírnosti; lenivé jako pracovitá Marta učí pracovitosti; naříkající v soužení učí trpělivosti, a chladné rozněcuje k horlivosti a vroucí lásce. Kdož naučil sv. Kazimíra andělské nevinnosti? On sám vyznává, že Maria! Kdo učinil sv. Aloisia andělem v lidském těle? Kdo změnil sv. Stanislava Kostku v pozemského Serafina? Maria.

Milující Matka pamatuje na potřeby své rodiny. Přijde-li nějaký nedostatek, ona jej otci představí a prosí o radu.

A Maria s tklivým srdcem patří na naše soužení, lituje nás, přimlouvá se u Boha a vyprošuje nám pomoc. Třeba snad k tomu důkazův? Což svědectví celých národů všech věků i jednotlivých osob nepotvrzují dostatečně té pravdy? Krátce, ale velice výmluvně praví to sv. Bernard: Kdo kdy vzýval Marii, a nebyl vyslyšen? Za všechny vztahuje Ona panenské své ruce k Božskému Synu!

Milující matka s dvojnásobnou pečlivostí stará se o nešťastné a nemocné děti. Volá lékaře, podává léky, nespí celé noci, spolu bolest cítí, těší, uspává, pláče, vzdychá, modlí se.

Maria pamatuje též věrně na nešťastné a dobré děti, v neštěstí těší, v bolestech úlevu přináší, těžké, ano i nevyléčitelné nemoci skrze Syna svého léčí. »Ve mně všeliká naděje života.« (Eccl. 24, 25.) Svědčí o tom tisíce obětí zavěšené na jejich oltářích,

stříbrné i zlaté ruce a nohy, hlavy i srdce svědčí o laskavé pomoci této zázračné lékařky a těšitelky.

Milující matka chrání děti před hněvem otcovým. Neboť když otec vezme metlu, aby vzdorovité dítě spravedlivě pokáral, matka hned se přimlouvá, provinění vysvětluje, hněv otcův mírní a nakloňuje dítě k odprošení a polepšení a otce k odpuštění.

A Maria, když Pán Bůh nám hříšným a odbojným hrozí mečem spravedlnosti, poskytuje nám svou záštitu, chrání nás a zjednává nám smíření a odpuštění.

Konečně tam, kam pomoc pozemské matky nesa-
há, kde při nejlepší vůli poraditi nemůže, tam, kde právě pomoc jest nejpotřebnější, Maria s ní přispěchá; neboť i v boji s ďáblem a různými pokušeními a v strašné chvíli smrti ještě nás chrání a těší a cestu k nebi připravuje.

Vskutku právem nazývá ji církev sv. matkou předivnou. neboť v tom výrazu jest obsaženo všechno. Předivná, neboť jest uzdravením nemocných a těšitelkou trpících a pomocnicí věřících a útěchou hříšných a bránou nebeskou. Právem obrací na ni církev sv. slova Písma sv.: *K d o b y m n e n a l e z l, n a j d e ž i v o t a o b d r ž í s p a s e n í o d H o s p o d í n a.* (Přisl. 8, 36.) Jest tedy pravda, co jsem již dnes řekl, že Maria vyplnila a vyplňuje slova závěti Kristovy: *Ž e n o, h l e s y n t v ů j, c o n e j d o k o n a l e j i; n e b o ť p ř i j a l a n á s z a s y n y, z a d c e r y a j e s t n á m m a t k o u j e d i n o u a n e v y r o v n a t e l n o u.*

2. A my nejmilejší, jimž Pán Ježíš pravil s kříže: *»H l e, m a t k a t v á,«* zdaž dbáme synovských povinností vzhledem k Marii? Sv. Jan přijal slovo Páně a splnil je; neboť samo evangelium výslovně praví: *A o d t é h o d i n y p ř i j a l j i u č e d n í k k s o b ě* (Jan 19, 27) a ctil ji a miloval a pečoval o ni až do smrti.

A církev svatá katolická šla po stopách sv. Jana; neboť od oné hodiny na Kalvarii ctí Marii a oslavuje, koná různé pobožnosti na její počest, k ní se vine a také nám stále uvádí na paměť slova Písma sv.: *S l y š, s y n u m ů j, s l o v a ú s t m ý c h a j e-*

v srdci svém jako základ založ. V poctivosti míti budeš matku svou po všechny dny života jejího; neboť pomněti máš, jaká a jak veliká nebezpečenství trpěla pro tebe v životě svém. (Tob. 4, 2—4.)

Následujme tedy sv. Jana evangelistu, pojďme cestou, kterou nám církev svatá ukazuje!

První naší synovskou povinností budiž úcta a nábožnost k Nejsv. Panně! Její důstojnost, vysoká důstojnost Matky Boží, nevyrovnatelná svatost její a obětování se pro nás a tak mnohá dobrodiní nám prokázaná povzbuzují náš rozum i srdce k této úctě. A tato úcta budiž také něžná jako k nejlepší matce; nechť není tajná, skrytá a stydlivá, ale zjevná, odvázná, veřejná; nechť není povrchní, ale pronikejž srdce i duši; nechť není vynucena bídou a neštěstím, ale ochotná a plynoucí z přesvědčení; nechť není chvilková, pomíjející, ale stálá a vytrvalá po všechny dny života! Jako dítě rádo zůstává u matky a tulí se k ní, praví sv. Bernard, tak i my máme rádi býti u Marie a k ní se tuliti. Neopouštěj ji, praví Písmo, a bude tě ostríhati. (Přísl. 4, 6.)

2. Druhou povinností k Marii budiž láska a vděčnost. Nemůžeme ovšem, jako sv. Jan pečovati o ni, ani splatiti jí všechno to, co jsme od ní obdrželi a ustavičně dostáváme; neboť Maria, jako královna nebe i země, má hojnost všech pokladů nebeských; ale ukažme aspoň vroucí přichylnost k ní, splácejme jí srdcem za srdce, odvděčujme se drobnými oběti za velké oběti nám prokázané. Odřekněme si na příklad něco nám milého v den sobotní, vykonejme někdy pout k jejímu obrazu, ozdobme její oltář! Takové a podobné službičky jí prokazujeme, neboť láska dle slov sv. Pavla, nehledá svého, ochotna jest k obětem, bohata jest nad pomyslení. Jako zas matka, která nepotřebuje pomoci od dětí, přece ráda vidí jejich upřímnou vůli a snahu, tak i Maria laskavě přijímá takovéto drobné služby jakožto projev naší vděčnosti. »Miluj ji, a zachová tě.« (Přísl. 4, 6.)

3. Konečně buďme též poslušní té nejlepší Matky své! Jako kdysi král David v bitvě volal k vůdcům svým: »Z a c h o v e j t e m i s y n a A b s o l o n a« (2. Král. 18, 5), podobně volá Maria k nám: Nezraňujte, nezarmucujte, neurážejte mi Syna mého! Vaše hříchy jej zbičovaly a trním korunovaly a na kříž přibily. Dosti tedy toho. Staráte se o majetek, dopomohu vám, jen kdybyste neuráželi mého Syna a zachovávali jeho příkázání. Toužíte po příjemnostech a pohodlí, neodpírám vám jich, jen když nebudou sloučena s urážením mého Syna a s přestupováním jeho příkázání. Všechno učiním, všechno vyjednáám, jen když se to bude shodovati s vůlí mého Syna; neboť jeho vůle jest mojí vůlí, jeho urážka mojí urážkou.

Ó buďme povolni k přáním Matky Boží a naší. Ostříhejme věrně příkázání Páně, abychom neposlušností nezarmucovali jejího mateřského srdce, protože »p r o k l e t ý o d B o h a, k d o k h n ě v u p o p o u z í m a t k u.« (Eccl. 3, 18.)

Ó Maria, která jsi pod křížem dle závěti Kristovy stala se Matkou naší! My jsme nehodni zváti se tvými dětmi, protože jsme v úctě k tobě nedbali a v lásce chladní, a vůlí tvé často protivní. Nezavrhuj nás však od sebe, třeba bychom toho zasloužili! Dobrotivostí svou zlom náš odpor, modlitbou svou přiveď nás k polepšení, láskou zapal srdce naše a přiveď je k sobě.

Učiň nás věrnými a dobrými dětmi svými!
Amen.

Kázání IV.

(Čtvrté slovo.)

Bože můj, Bože můj, proč jsi
mne opustil. (Mar. 15, 34.)

Nejmilejší! Král a prorok David napsal v žalmu 36. tato slova: »Mlád jsem byl a sestaral jsem; ale neviděl jsem spravedlivého, aby byl opuštěn.« David byl živ 70 let a jako král viděl a znal mnoho lidí; David byl osvícen od Boha, a proto viděl jasně i pravdivě, a přece tvrdí, že od svého dětství až do nejpozdnějšího stáří neviděl spravedlivého

opuštěného. Proč tedy na hoře Kalvárské Spasitel přibitý na kříž volá: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Což On není spravedlivý?

Rouhal by se hrozně, kdo by Pána Ježíše nazval nespravedlivým. Vždyť prorok Jeremiáš výslovně o něm praví: »Toť jest jméno, kterým ho nazývají budou, Hospodin spravedlivý náš.« (Jer. 33, 16.); Židé, nejzavilejší jeho nepřátelé, na otázku: »Kdo z vás může mne vinit z hříchu?« mlčeli, protože nenalezli na něm poskvrny; vždyť i Pilát před shromážděným lidem veřejně dosvědčil: »Nevinen jsem já krví spravedlivého tohoto« (Mat. 27, 24.); vždyť i žena Pilátova mluvila o něm k muži: »Nic neměj s tímto spravedlivým nebo jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho« (Mat. 27, 19.); vždyť i zrádce Jidáš vyznal veřejně: »Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou« (Mat. 27., 4.); vždyť i setník pohanský, který měl stráž pod křížem, bil se v prsa a volal: »Jistě člověk tento byl spravedlivý« (Luc. 23, 47.)

Je-li tedy Spasitel i od nepřátel uznán za spravedlivého, proč jest opuštěn? Jak se mohlo státi, aby Bůh, jenž ani hříšným milosti své neodnímá, který i na nejnepatrnějšího tvora svého pamatuje, aby ten Otec nej-laskavější opustil jednorozeného Syna svého a to v tak těžké chvíli, ve chvíli skonání?

Zastavme se tedy dále nad čtvrtým slovem umírajícího Pána Ježíše, abychom lépe poznali i tu opuštěnost i její příčinu, i abychom náležitě porozuměli slovům výčitky, a abychom z toho v opuštěnosti své čerpati mohli útěchu, posilu a trpělivost.

O Ježíši opuštěný, neopouštěj nás! Neopouštěj mne v této řeči, ale milost dej, abych ta krátká slova Tvá mohl spasitelně vysvětliti; neopouštěj posluchačů mých, ale učiň, aby z této promluvy mé prospěch měli! Zdrávas Maria!

Část první.

Nejmilejší! Veliký zármutek, který má stejně velikou potěchu, přestává býti zármutkem; malé soužení, není-li žádné potěchy, stává se velmi příkrým; když však

utrpení samo jest veliké, a k tomu ještě není-li žádného potěšení, tu stává se téměř nesnesitelným.

A hle, takové právě bylo utrpení Pána Ježíše! Trpěl strašně a potěchy neměl odnikud, ani od nerozumného tvorstva, ani od lidí, ba ani od Boha.

a) Poptáme na přírodu, jak ona zveličuje jeho zármutek! Slunce se zatmělo; zastřelo se černými mraky a jakási ponurá temnota zakryla obzor. Strach zmocnil se všech zvířat, která se skrývala, i lidí, jimž země pod nohama se chvěla. Pohlédl Pán s kříže, a oči jeho spočinuly na rozházených a ze země vyčnívajících kostech zločinců, kteří obyčejně bývali na Kalvarii popravováni. Uši jeho slyšely urážky, rouhání a posměšky, pocházející od zarytých nepřátel. Chut i žízeň mučeny žlučí a octem, cit tvrdým lůžkem kříže a bolestným chvěním ve všech částech těla. Ani hlavy nemůže skloniti, protože trny ji bodají, ani nejmenšího pohybu učiniti, protože ruce i nohy jsou probodnuty a toliko na hřebecch opřeny. Ten, který ptactvo sličným perím odívá, stromy listím a květy barvou opatruje, sám visí obnažený. Ten, který krmí a napájí všechny i ty nejdrobnější červíčky, sám lační a žízní. Ten, který rozveseluje všechny bytosti, sám nedochází od nich žádné potěchy. Stýskal si kdysi prorok Jonáš, když mu červ břečtan podhryzl, stínu jej zbavil a slunečnímu úpalu vystavil, a Pán též celou přírodou trápený, stýská si ještě více a volá: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!«

b) Pojďme však dále! Lidé pohroužení v zármutku docházejí často potěchy od bližních. Neštěstí budí soucit, lítost nalaďuje srdce k slovům, která přece aspoň trochu utišujícího balsámu vlévají v duši zarmouceného. Na Kalvarii však nedochází Pán žádné lítosti u lidí, žádné potěchy. »Hleděl jsem vůkol, a nebylo spomocníka; hledal jsem a nebyl, kdo by pomohl« (Is. 63, 5.). »Očekával jsem, kdoby se spolu rmoutil, a nebylo nikoho, a kdoby potěšil, a nenalezl jsem žádného« (Ž. 68, 21.) tak praví Pán ústy proroka. Tolik tisíc obyvatelů měl Jerusalema, a statisíce jich přišlo do města na svátky velikonoční a ze všech těch tisíc

nikdo se oň nestaral, nikdo nad ním nepovzdechl, nikdo kromě několika žen nezaplakal. Kdysi všichni běhali za ním, když zázraky činil a nemocné uzdravoval, nyní opustili jej docela. Před soudem všichni staví se proti němu a nikdo ho nebrání, ač obyčejně i tomu největšímu vinníku obhájce ustanovují. Tupí ho nejvyšší kněží, tupí ho učení, tupí jej lid, dospělí i děti, vojíní i občané, pohané i židé, cizinci i domácí. Posléze po velikých mukách vyvádějí jej z města a zabíjejí.

A co více ještě, netoliko protivníci, netoliko lhostejní, ale i ti, na které Pán nejvíce počítal, které nejvíce miloval, totiž apoštolové, také jej opustili. Jeden ze dvanácti Jidáš Iškariotský jej vydal a za peníze prodal; Petr, hlava církve, jej zapřel; Jakub, který viděl slávu a proměnění na hoře Tábor, utekl, takže ze 12 apoštolů a 72 učenníků jeden jediný Jan byl pod křížem, kdežto ti ostatní, jak evangelista výslovně uvádí, opustivše ho všichni utekli (Mar. 14, 50.) Jak bolestné bylo Pánu opuštění od jeho vlastních, vyličuje prorok, když píše: »Vzdálils' ode mne přítele a bližního a známé mé od bídy mé« (Ž. 87, 19.) Kdož tedy bude se diviti, že patře na splnění té předpovědi prorocké s výsosti kříže volá: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!«

c) A ještě není konec toho hrozného trápení. Lidé v utrpení a v mukách postavení docházejí skoro vždy pomoci a potěchy od Boha. Tak navštívil Bůh Eliáše hladem, ale poslal krkavce, který mu přinášel pokrm; navštívil lid židovský nedostatkem vody při přechodu na poušti, ale též holí Mojžíšovou vyvedl vodu ze skály a žízeň jejich uhasil; navštívil tři mládence, které král babylonský Nabuchodonosor poručil vsaditi do pece ohnivé, ale Bůh tomu ohni palčivost odňal; dopustil, že Daniel uvržen byl mezi lvy, ale také těm lvům tlamy zavřel, aby Daniela neroztrhali. Pán Bůh sesílal úlevu tisícům mučenníků a takovou potěchou a sladkostí duchovní naplňoval jejich duše, že mnohdy ani muk a ran svých necítili.

A tu na Kalvarii co vidíme? Otec nejlaskavější, který neopouští nikdy sluhů svých, opouští Syna. Ó Bože! který Lazar jest politování hodnější? Kterýž

sirotek hodnější Tvé milosti, ne-li nejmilovanější Syn Tvůj? A proč naň zapomínáš? Hluboké to tajemství, veliká a vážná k tomu příčina. Stalo se tu podobně, jako se stává mezi lidmi. Jako otec vida zmrzačené dítě své, odevzdává je lékařům a jest hluchým k nářkům synovým, když mu lékař údy těla řeže anebo pálí, protože ví, že taková bolestná operace zdraví tělesné navrátí, podobně jednal Otec nebeský. Vidí muky Syna visícího na kříži, slyší jeho nářek: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?«, a přece ho nevyslyší; neboť ví, že ta opuštěnost jeho přinese zdraví a spasení celému lidstvu. A jako matka bdící nad nemocným synem, když uslyší, že druhý syn se topí, opouští nemocného a spěchá zachránit tonoucího, tak i Bůh opustil Syna svého, ač velice ztrápeného, aby na pomoc přispěl nám, ovečkám zbloudilým a zachránil nás od utonutí v pekle.

Ó nepochopitelná a nevýslovná láska Spasitele našeho! My jsme opustili Boha a zasloužili jsme za to, bychom byli od něho opuštěni, a Ty béřeš na sebe trest nám patřící, zbavuješ se dobrovolně všeliké potěchy, opuštěn jsi od tvorů nerozumných i od Boha, abys nám milost a pomoc Boží zjednal.

2. Než může tu pomysliť nejeden z vás: když Pán Ježíš sám dobrovolně chtěl býti zbaven všeliké potěchy, proč si tak hlasitě stěžuje a žaluje? Nestěžoval si při bičování ani při křížování; naopak zachoval se dle slova proroka, jenž praví: Jako beránek před tím, kterýž ho stříže oněmí, a neotevře úst svých (Is. 53, 7); proč tedy volá s kříže: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?«

Nejmilejší, slova ta, která Pán vyřkl, nejsou výrazem netrpělivosti, nejsou nářkem. Vždyť reptání proti Bohu jest hříchem a Pán Ježíš, vzor dokonalosti, hříchu dopustiti se nemohl. Slova ta mají jiný, tajemnější, hluboký význam.

Otcové církevní vidí dvě příčiny, které Pána Ježíše pohnuly k tomu, aby tak zvolal.

Kdyby byl Spasitel za celého svého umučení neřekl ani slova bolu, mohli by lidé souditi, že žádných

muk necítil; mohli by mysliti, že Božská přirozenost v Kristu nedopustila trpěti jeho přirozenosti lidské. A tak, aby toto bludné domnění odvrátil, volá Pán Bůh: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil;« a těmi výrazy ohlašuje celému světu, že skutečně trpí, že utrpení to cítí, že Božství Jeho neposkytlo jeho člověčenství žádné úlevy, žádného zmírnění, ale že dopustilo tak trpěti, jakoby Pán Ježíš nebyl Bohem, ale toliko obyčejným člověkem.

Druhá příčina, aby zvolal ta slova »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil,« byla následující: král David předpověděl v žalmu 21. mnoho podrobností z umučení Páně. Žalm ter počíná právě slovy: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil. A tak připomíná Pán Ježíš Židům žalm, dobře jim známý, a tím zároveň chce je upozorniti, že všechno, co žalm 21. v sobě obsahuje, vyplňuje se právě na Kalvárii; že on jest onen Messiáš, od proroků předpověděný a že jiného Messiáše nemají očekávati, ale že mají uvěřiti v něj a učení jeho přijmouti.

Tak přijímá církev opuštěnost Páně na kříži, tak vykládá čtvrté slovo závěti Kristovy.

Část druhá.

Nejmilejší! Veliký poklad naučení a potěchy zanechal nám umírající Spasitel v tom čtvrtém slově závěti své. To zvolání: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil, má býti netoliko dnes předmětem našeho rozjímání, ale nechť raději jako vůdčí hvězda stojí nám před očima po celý život!

1. Ježíš Kristus, všemohoucí vládce nebe i země a opuštěn! Zdaž služebník větší než Pán? Zdaž můžeme žádati, abychom my, učenníci byli osvobozeni od toho, od čeho Mistr nebyl osvobozen? Abychom po celý běh života necítili se nikdy opuštěnými? Abychom nezakusili žádného zármutku, útisku a trápení? Kdež jsem já, tuť i můj služebník bude (Jan 12, 26), tak řekl Spasitel ještě před svým umučením; to znamená: Co já snáším, musí snášeti každý z mých učenníkův. A s vysokosti kříže volá ještě mocněji: Já jsem opuštěn a ztrápen pro tebe a místo tebe, a

proto ani ty z lásky ke mně a za příkladem mým nestrachuj se ani opuštění ani trápení! Já jsem snesl více, tobě jsem zanechal méně; mé utrpení bylo nevýslovně veliké, a tvoje jest skrovné a malé. Já Pán, ty sluha. »Synu můj, neza mítej kázně Páně a niž ustávej, když od něho trestán býváš« (Žid. 12, 5.) Měj zalíbení nikoli v rozkoších světských, ale v číši hořkosti, jako já jsem to učinil. A to jest to první naučení, které Spasitel podává v těch slovech: **Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil.**

2. Dvojího pak druhu jsou utrpení a opuštění, která z vůle Boží na nás dopadají.

Jednak utiskují nás bez viny naší a jsou toliko navštívením čili zkouškou a přispívají k tomu, abychom si nashromáždili všeliké zásluhy za malou cenu. Dolehne-li na tebe nějaká těžkost, anebo přiřene-li se těžké utrpení, zpytuj důkladně své svědomí, zdali sám neupletl jsi toho biče na sebe! Řekne-li ti svědomí, že jsi nevinen, nedomnívej se ještě, že pro svou nevinnost máš právo naříkati si na Boha! Zdaž Mistr tvůj vinen? A přece jest opuštěn. Zdaž tolik svatých netrpělo bez viny? Či se stydíš náležeti do společnosti s Pánem Ježíšem a svatými? Či jest lepší a čestnější náležeti mezi vinníky? Či neslyšel jsi, co Písmo sv. praví: »Koho Pán miluje, toho tresce, i mrská každého syna, kteréhož přijímá« (Žid 12, 6.). Správně poznamenává sv. Alois, jenž praví: »Když člověk nevinný a spravedlivý snáší utrpení, jest to neklamné znamení, že patří mezi duše vyvolené!« Budiž tedy statečným v nezaslouženém utrpení a opuštění, pamatuje na slova Pisma sv., jež praví: »Že musíme skrze mnohá soužení vcházeti do království Božího« (Act. 14, 21.).

Řekne-li však svědomí tvé, že »cesty tvé a myšlení tvé to způsobily tobě; ta jest zlost tvá, jistě hořká, neb se dotkla srdce tvého« (Jan 4, 18.), pak nermuť se, ale těš se a raduj, že ti Pán dává příležitost odpykati lacino viny tvé na zemi, které bys mnohem tížeji a přísněji musil splatiti v životě budoucím! Ty jsi opustil Boha, proto Bůh

opustil tebe, ale neopustil úplně. Jako slunce na chvíli za mraky se kryje, a za chvíli zase plným světlem nás osvětluje a zahřívá, tak i Bůh na chvíli skrývá se před námi, aby po chvíli znovu přispěchal s pomocí a s potěchou.

A proto snášejíce zasloužené metly — rceme jako onen dobrý lotr na kříži pravil k svému soudruhu: »My spravedlivě, neb co náleží na skutky naše, béřeme« (Luc. 23, 41.). Byť i bol co nejvíce tě pronikal, nenaříkej na trestající ruku Boží, nereptej, neztrácej trpělivosti, ale dle vzoru trpělivého Joba mluv: »Bůh raní a hojí, tepe, a ruce jeho uzdravují« (Job 5, 18.).

3. Konečně, je-li řeč o utrpení a opuštěnosti, jaké Pán zakusil před skonem svým, musím též vzpomenouti na poslední utrpení, t. j. na smrt, která jest pečeti utrpení pozemských.

Strašná jest hodina smrti pro každého člověka, strašná pro spravedlivé, ale strašnější ještě pro nás hříšné. Veliké bolesti tělesné i duševní přidružují se k této poslední chvíli.

Tu cítí se člověk zcela opuštěným. Opouštějí ho napřed všechny příjemnosti a útechy, které ho za života bavily a rozveselovaly; opouštějí ho pocty a důstojnosti, za nimiž se honil a v nichž si liboval; opouštějí ho klamy a mamy, skrze něž jako skrze růžové sklo na svět a na život se díval; opouštějí ho smysly, kterým hověl. Opouštějí muž anebo žena, děti a příbuzní, které z celého srdce miloval; opouštějí známí a přátelé, s nimiž jej dlouholeté pouto přátelství vázalo.

A k této, tak již těžké opuštěnosti druží se ještě nejistota o budoucí osud za hrobem, obava před soudem Božím, posléze souží útoky ďábla, který usiluje o to, aby člověka zbavil naděje v milosrdenství Boží, a namluvil mu, že i Bůh jej opustil.

A zajisté, také tento trest, t. j. opuštěnost od Boha nepochybně by nastala, kdyby nás Pán Ježíš od ní byl nezachránil. On sám umřel v opuštěnosti, abychom my nebyli opuštěni! On se dobrovolně

v hodině smrti potěchy zbavil, aby nám při skonání potěchu a pomoc zjednal.

Nelekej se tedy zbytečně smrti, neboť máš pomoc zajištěnu! Byť jsi byl největším hříšníkem, nezoufej, ale mluv s žalmistou Páně: »Dobrořeč, duše má, Hospodinu, kterýž milostiv jest všem nepravostem tvým, kterýž uzdravuje všecky nemoci tvé, kterýž vysvobozuje od zahynutí život tvůj, kterýž korunuje tě milosrdenstvím a slitováním« (Ž. 102, 2—4.).

Ó trpící a opuštěný Spasiteli! I my jsme Tě často opustili a zasloužili jsme za to, abychom byli od Tebe opuštěni. Měj však lítost nad námi, křehkými bytostmi! Trestej nás zde na zemi, ale nezavrhuj nás od sebe; trestej nás za života našeho, ale neopouštěj při smrti! Amen.

Kázání V.

(Páté slovo.)

Potom Ježíš, aby se naplnilo
Písmo, řekl: »Žizním«.

(Jan 19, 28.)

Nejmilejší! Abraham, první z patriarchů židovských, měl dva syny. Jeden z nich, narozený ze Sáry, jmenoval se Isák, druhý, narozený z Agary, slul Ismael. Když Ismael se posmíval Isákovi, řekla Sára k Abrahamovi: »Vyvrz děvku tuto, i syna jejího: neboť nebude dědicem syn děvky se synem mým Isákem.« (Jan 21, 10.) Nemile dotkla se Abrahama tato žádost, ale na pokyn, jež obdržel od Boha, aby neodporoval hrozbě Sárině, vzal chléb a láhviici plnou vody, vložil na bedra Agary a spolu se synem Ismaelem vypravil ji z domu. Agar vyšedši, bloudila na poušti. A když se nedostávalo vody, položila syna Ismaela pod jedním stromem a odešla několik kroků, neboť řekla k sobě: »Nemohu se dívat na to dítě, ano umírá; sedíc naproti pozdvihla hlasu svého a plakala.« (Gen. 21,

16.) I vyslyšel Bůh hlas dítěte, kvilícího žízni a poslal anděla, který ukázal pramen vody. I naplnila láhev a dala pít dítěti.

Na hoře Kalvárii stalo se jinak. Tam na poušti vyslyšel Bůh prosbu syna Abrahamova, tu však na Golgotě nikoliv syn Abrahamův, nýbrž jednorozený syn Boží, Ježíš Kristus, volá: »Žízním« a volání to nedochází vyslyšení; tam anděl ukazuje pramen čerstvé vody, tu však místo anděla tvrdý a nelítostný žoldněř římský bere houbu, naplňuje ji octem a vloží na třtinu, podává Spasiteli. Tak tedy ten, který všechny lidi nasycuje a napájí, sám trápen strašnou žízni, odplatou dostává od lidí ocet.

Zůstaňme však déle u toho pátého slova Páně, oznámeného s výsosti kříže, totiž při slově žízním; neboť ačkoliv jest velice krátké, jest plno významu a bohaté poučením.

Ó Ježíši žízníci! uděl mi potřebné milosti, abych lidu tvému náležitě objasnil, jakou žízeň jsi trpěl na těle a jaká byla žízeň tvé duše. Podporuj prosbu mou, přenejvětější Panno, Tebe vzýváme slovy archanděla: Zdravas Maria.

Část první.

1. Nejmilejší! Za celého utrpení svého snášel Spasitel náš muky dvojího druhu, t. j. na těle a na duši. Jedny i druhé byly velice těžké a pronikavé. Utrpení na duši své vyjádřil Pán Ježíš dvakráte hlasitě. Poprvé v zahradě gethsemanské, když zalévaje se krvavým potem, pravil: Smutná jest duše má až k smrti (Mat. 14, 34.); a po druhé na kříži, volaje: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? (Mar. 15, 34.) Rány však utrpené na těle snášel Pán v mlčení a v tichosti. Vždyť, když mu u Kaifáše oči zavázali a po celou noc bili, mlčel; když jej u Piláta bičovali, až celé tělo Jeho rozdrásali, mlčel; když kříž nesnesitelně tlačil zraněná ramena, mlčel; — teprve na kříži poprvé projevil bolest tělesnou, volaje: Žízním! Byly tedy všechny rány tělesné lehčí, nežli ta žízeň? Tak jest!

Není na světě strašnějšího utrpení jako žízeň. Žízeň pálí jazyk, ponebí, hrtan i vnitřnosti jako plamenem. Jako rostlinka, rostoucí na poušti a nemající rosy, vadne a potom celá usychá, tak člověk delší žízni schne na celém těle. Zde máte příklad!

Když Alexandr, král macedonský, s vojskem svým prošel skrze poušť, kde nebylo vody, a vojsko přiblížilo se potom k řece, tisíce vojáků se zahltilo, protože pili vodu tak hltavě, že se jim nedostávalo oddechu. A více lidí, praví dějepis, ztratil Alexandr při řece, než za celé dlouhé vojenské výpravy na poušti. Tak strašná jest žízeň u člověka zdravého, a ještě hroznější jest tenkrát, když tělo jest nemocno a když vnitřní hořečkou jest trápeno.

Jiná událost vystihuje ještě jasněji muky, pocházející ze žízně. V Syrii, v městě Damasku, odsouzen byl jistý Arab k trestu ukřižování. Arab ten, tak vypravuje očitý svědek, byl člověk mladý, neobyčejné silné konstrukce tělesné a snášel všechny muky s nevídánou, podivuhodnou trpělivostí!

Beze slova bolesti podal ruce, které mu hned probodli, a potom nohy, které hřeby přibili na kříž; bez nařikání a křivení tváří visel delší čas na hřebech; žízně však nemohl utajiti. Vodu, vodu, tak volal bez přestání, až skončil.

Představte si, nejmilejší, oč strašnější musila býti žízeň Spasitelova, který několik hodin před ukřižováním zbičovaný velice zeslábl, později pak pod tíží kříže potom se zaléval a konečně ještě na kříži po veliké ztrátě krve horkostí jako ohněm byl pálen. Věru, jazyk lidský jest neschopen, aby vyjádřil to utrpení. Duch svatý takto je vyličuje ústy Davidovými: »Jako voda vyliť jsem, a rozptýleny jsou všechny kosti mé. Učiněno jest srdce mé jako vosk, rozpouštějící se uprostřed těla mého. Vyprchla jako střepina síla má, a jazyk můj přilnul k dásním mým.« (Ž. 21, 15. 16.) Žízním! zasténal Pán Ježíš s kříže; neboť spálený a zdřevěnělý jazyk jeho více vyjádřiti již nemohl.

2. Otcové církevní vidí však v tom slově Žízním ještě jinou žízeň. Učí totiž, že Pán Ježíš chtěl tím slo-

vem projeviti netoliko žízeň tělesnou, ale též i žízeň své duše. A po čem žíznila duše Kristova?

Slyšte, co praví o tom sv. Augustin! »Spasitel,« tak praví tento veliký učitel církve, »volaje s kříže žízním, chtěl říci netoliko, že horečka vnitřní, pochodící z úbytku krve a z jitřících se ran pálí jeho vnitřnost. Žízeň tělesná byla u něho opravdu nevýslovná; silnější však byla nepochybně žízeň duchovní, to jest žízeň srdce a duše.« Žízním, chtěl On vlastně říci: Žízním a toužím po nesmrtelných vašich duších, za které trpím a umírám; žízním po navrácení vašem a po smíření vašem s Bohem; žízním a toužím po vašem spasení, po spasení všech lidí. Trpím velice, žízním však po utrpení ještě větším; tak miluji vaše duše, tak toužím po jejich štěstí.

A jiný zbožný spisovatel činí takovouto úvahu: Tělesná žízeň Spasitelova netrvala dlouho, pouze několik hodin a smrtí jeho přestala, ale ta druhá žízeň duchovní neskončila se na Kalvarii. Ona trvá stále, trvá dosud. Kolikráte jdu kolem kříže, kolikráte pohlednu na Ukřižovaného, vždycky se mi zdá, že slyším Spasitele, volajícího ke mně: Žízním po spasení tvé duše, žízním po spasení všech lidí.

Jako člověk, libující si v bohatstvích, stále shromažďuje majetek a rozmnožuje, a když nasbírá tolik, že toho ani spočítati nemůže, ještě říká: málo mám, chci a toužím míti více, jako král-dobývateľ, žádající si rozšířiti své panství, podmaňuje si krajinu za krajinou, a chtěl by hranice své ještě dále posunouti, a rozmnoživ počet svých poddaných na sta millionů, byl by rád, aby všechny kraje podrobil pod své žezlo, tak Pán Ježíš slovem »Žízním« chce si podrobiti nikoli kraje, nikoli statky, ale všechny duše; žízní pak ne proto, jako by jich potřeboval k vlastnímu štěstí, ale aby je šťastnými učinil.

Apoštolové pochopili tuto šlechetnou, milostivou žízeň Páně a porozuměli jí. Aby ji uhasili, rozešli se na všechny strany světa, přešli hory i lesy, prošli kraje

horké i studené, přepluli veliké moře a přinesli lidem bílým, černým i rudým, nauku Kristovu. Po smrti apoštolů šli v jejich šlépějích jejich nástupci, a dnes tisíce misionářů pracuje uprostřed divokých národů. A co je rozněcuje k tak veliké oběti, že opouštějí rodinu, vlast a vydávají se na pospas tolika útrapám a smrti? Nadšením je naplňuje a doprovází slovo závěti Kristovy. Poslední vůli Páně bylo: Žízniím po spasení lidských duší. Oni by tedy rádi tu vůli Páně vyplnili a žízeň jeho ukojili. A ačkoliv již sta milionů se obrátila ke křesťanství — Pán praví: Mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených. (Mat. 22, 14.) Žízniím více a žízniit budu až do konce světa. Takové jest objasnění pátého slova závěti Kristovy.

Část druhá.

1. Nejmilejší! Zdaž Pán Ježíš jenom proto snesl mučivou žízeň na těle svém, aby se vyplnilo proroctví Davidovo: V žízni mé napájeli mne octem? (Ž. 68, 22.) Zdaž tato ukrutná žízeň tělesná neměla jiného cíle ani záměru? Zdaž konečně musil ji On snést? Zdaž jako Pán všemohoucí, který dva miliony židů schnoucích žízni na poušti napojil vodou, již Mojžíš holí ze skály vyvedl, nemohl pohnouti některého ze žoldnéřů, stojících pod křížem, aby mu místo žluči a octa podal nádobku studené vody a ochladil vnitřnosti horečkou spálené? Takové a podobné otázky budí se v duši každého, kdo pobožně rozvažuje páté slovo Páně.

Není žádné pochybnosti, že Pán Ježíš mohl se této trapné žízni vyhnouti, mohl ji sobě ulehčiti, mohl konečně tuto žízeň snést, ale nahlas jí neprojevit. Ale Pán chtěl se podrobiti té muce, a to za tím účelem, aby zadost učinil spravedlnosti Boží za přechýny lidské v jídle a v pití.

Kdo sečte všechnu tu vybranost a nadbytek v hostinách, počtách a banketech? Jaké to nádherné příbory na stolech? Jak vybraná jídla, jaké výmysly v přípravách, aby lahodila ústům? Co jmění padlo v obět mlsnotě? a co horšího, co urážek zakusil Pán nemírným užíváním těch darů, jimiž nás tak hojně obdařil?

A co o nápojích máme říci? Jako nákaza šíří se chut požívatí nápoje. Staří i mladí, mužové i ženy, bohatí i chudí, učené i prosté překročují velice často míru, a obzvláště lid prostý. I hynou statky a přecházejí do cizích rukou, ničí se zdraví a množí se zločiny. I toho jsme se již dočkali, že lidé i sliby odvážně ruší, že i přísaze Bohu učiněné se zpronevěřují. A s duší a spasením jak bývá? »Byl člověk jeden bohatý,« tak píše sv. Lukáš, »a ten se odíval v purpur a kment a hodoval každého dne skvostně, a zemřel a pohřben byl v pekle.« (Luk. 16, 19.) Hle, takový jest konec zneužívání jídla a nápoje!

Pán Ježíš viděl tu nemírnost a nestřídmost lidí, a aby ji smyl, aby za ni odpykal, snáší na kříži hlad i žízeň, nechává se napojiti hořkou žlučí a kyselým octem.

Chceš, milý křesťane, přinésti úlevu svému Pánu? Uživej pokrmu i nápoje v míře přirozené potřeby! Z mnohých pokrmů, praví Písmo svaté, bude nemoc, a kdo střídmý jest, přiloží sobě života. Zdraví duše itěla jest střídmý nápoj; hořkost duše jest víno mnoho pité. (Eccl. 31, 37. 39.) Nechutná-li ti však strava, a mlsnost žádá si vybranějšího pokrmu, pomni na slova sv. Bernarda, který píše: Není pokrmu, který by se nestal příjemným, srovnáš-li jej se žlučí, podanou Spasiteli. Anebo když táhne tě pokušení k nestřídmosti, pamatuj, že nestřídmostí obnovuješ jeho utrpení a podobným se stáváš onomu žoldnéři, který sytil Pána žlučí a napájel octem.

Chceš Pánu v jeho lačnosti a žízni úlevu přinésti? Chraň se nemírnosti, a za to nakrm hladovéhoho, napoj žíznícího; neboť ten Pán výslovně praví u sv. Matouše: Kdokoli by podal pítí jednomu z maličkých těchto číši vody studené toliko ve jménu mém, amen pravím vám, neztratí odplaty své. (Mat. 10, 42.) A jednou na soudu uslyšíš ona slova: Lačněl jsem, a dali jste mi jísti, žíznil jsem, a dali jste mi pítí. Co jste učinili jednomu z těchto bratří mých nejmenších, mně jste učinili. (Mat. 25, 35. 40.)

2. Žízňím, volal Pán Ježíš s kříže, a tím slovem, jak jste slyšeli, vyjádřil netoliko žízeň svého těla, ale též vroucí touhu po spasení všech lidí.

Budiž mi dovoleno otázení se: Zdaž staráte se o vyplnění této závěti Kristovy? Zdaž staráte se o spasení své duše, Pánu Bohu tak drahé?

Rozhlédneme-li se po světě, co vidíme? Vidíme velikou nenasytnou žízeň, ale v jakém směru? Jeden horečně lační po penězích, po majetku, po dědictví; druhý honí se po počtách a důstojnostech, třetí prahne po zábavách, rozkošech a radostech pozemských. A tato horečka po zlatě, počtách a užívání jest tak veliká, že se lidé nestrachují žádné námahy, žádných překážek, žádných nebezpečností, žádných urážek, ba ani těžkého pokoření. Pán Ježíš praví v Písmě svatém: Žízňí-li kdo, pojď ke mně a pij! (Jan 7, 37.), a lidé podle slov prorokových: Opustili studnici vody živé a kopali sobě cisterny. (Jer. 2, 13.) Ztěžka a zřídka najdeš takového, píše sv. Augustin, který by říkal: Jako jelen dychtí po studnicích vod; tak dychtí duše má po tobě, Bože. (Ž. 41, 1.)

Ó nejmilejší moji! Starati se o všechno a zanedbávati spasení to znamená tolik, co býti hluchým k volání Páně, znějícímu s kříže: Žízňím po vašem spasení, i to znamená ne upokojevati, ale rozmnožovati jeho žízeň. Ó vraťte se s cesty, na kterou jste vstoupili, neboť ona nevede k štěstí. Žádná věc časná nedovede duše nesmrtelné trvale obšťastniti. Každá útěcha pozemská přinese nechut, každá sladkost přinese hořkost, hořká rozkoš jakési neuspokojení. A jako kost, vyšine-li se ze své polohy, potud bude bolest působiti, dokud se do svého místa nevrátí, tak i srdce lidské, praví sv. Augustin, nepokojno jest, dokud nespočine v Bohu. A proto těch věcí, kteréž svrchu jsou, hledejte, ne těch, kteréž jsou na zemi. (Colos 3, 1.) Skládejte sobě poklady v nebi, kdežto ani rez ani mol nekaží a kde zloději nevykopávají aniž kradou. (Mat. 6, 20.) Hlavně a především dbejte o spásu duše a uslyšte jednou z úst Spasitelových ona slova: Žíznil jsem a napojili jste mne.

3. Nejmilejší! Ještě jedné věci jest třeba k náležitému vyplnění toho pátého slova závěti Kristovy. Slyšeli jste, že apoštolové a jejich nástupci rozešli se do světa, aby Pánu, žiznicímu po spasení všech lidí, získali více duší. A tak i my povinni jsme dbáti netoliko o spasení své vlastní duše, ale též starati se o to, abychom zjednávali Pánu duše cizí.

Nežádá se od vás, abyste jako missionáři vydali se v daleké kraje obracet divoké národy, neboť není každý k tomu povolán, ačkoliv také v tom směru, když almužna se vybírá na zahraniční missie, můžete malým dárkem přispěti na tuto Boží věc. Ale i doma lze býti missionářem. Každý může ve svém okolí získávat duše Pánu Ježíši. Tak vy, rodičové, máte pilně dbáti o spásu svých dětí, mistrové svých dělníků, pánové svých služebníků, a vůbec každý z nás může mezi známými, přáteli, vrstevníky působiti velmi účinně a prospěšně. Lhostejné třeba slovem, v příhodnou chvíli pronešeným povzbuditi k horlivější službě Boží; bloudící předkládaním, prosbou, domluvou uvést na pravou cestu, ale vždy jest třeba jednati rozumně, přívětivě, opatrně, a obzvláště pokorně. Toho vyžaduje láska k bližnímu, neboť hěžiš-li zachraňovat, když dům hoří, pak tím důležitější jest zachrániti duši. Toho vymáhá rozkaz Krista Pána, který tak učil: »Zhřešil-li by bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechne-li tě, získal jsi bratra svého.« (Mat. 18, 15.) A na jiném místě Písma čteme tato slova: Kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti, a přikryje množství hříchů. (Jak. 5, 20.)

A proto hleď spasiti sebe a druhé veď na cestu spásy a tak nejlépe posloužíš Pánu našemu, po spasení žiznicímu.

Ó Ježíši! žizní tělesnou i duševní usýchající! Také my jsme Tě při umučení tvém napájeli octem a žlučí, svou nemírností v jídle i v pití a nedbalostí o spásu vlastní a o spásu svých bližních. Litujeme srdečně provinění svého. Ó Pane, vzbud v nás horoucí žížeň po věrném plnění přání Tvých! Amen.

Kázání VI.

(Šesté a sedmé slovo.)

A když přijal Ježíš ocet, řekl :
 »Dokonáno jest.« (Jan 19, 30.)
 A zvolav Ježíš hlasem velikým,
 řekl : »Otče, v ruce tvé poručím
 ducha svého.« (Luc. 23, 46.)

Nejmilejší! Ani Němci ani Francouzové ani Vlaši — slovem žádný národ nemá o nedělích svatopostních tak pěkné večerní pobožnosti jako bratrský národ polský! Všude konají se nešpory, avšak nešpory latinské, anebo zpívají se litanie k Pánu Ježíši, všude se káže o umučení Páně, ale »hořkých žalů« není nikde než v Polsku. »Gorzkie żale«, hořké žaly, hořké nářky jsou písně, v nichž obsaženo jest celé utrpení Páně. Kdo složil tyto hořké žaly, nevíme, ale to jest jisto, že zpívají se v Polsku skoro tři sta let a že je složil svatý kněz, od Boha nadšený, vroucí ctitel umučení Páně. Bylo mu málo, aby lid v čase postním pouze poslouchal vypravování o utrpení Páně, ale chtěl, aby sám si umučení Páně připomínal, aby za Spasitelem krok za krokem postupuje, na bolestech jeho podíl měl a k lítosti a k polepšení se povzbuzoval.

Všechno též v hořkých žalech k tomu směřuje i obsah, který živě všechno představuje a stručně před oči staví, i nářek, který truchlivostí svou k pláči dojíká a srdce proniká.

My, drazí v Kristu, ačkoliv neznáme hořkých žalů, přece jsme jaksi následovali bratrský národ polský. Pětkrát již zpívali jste české nešpory a dojemnou missionářskou píseň a pokaždé rozjímalí jste se mnou o umučení Páně. Dnes činíme tak naposled.

O čem pak zvláště tohoto roku jsem mluvil, víte. Vykládal jsem slova závěti Kristovy. Řekl jsem, že v prvním slově odkázal Spasitel lásku k nepřítelům; v druhém dal lotrovi a všem kajícím hříšníkům nebe; v třetím dal Marii Janovi za matku, Jana pak a s ním nás všechny Marii za syny; ve čtvrtém slově zůstavil všem opuštěným a utiskovaným útěchu; v pátém vzbuditi v nás chtěl žízeň po spasení. Zbývá nám rozjímat

o posledních dvou slovech Páně, totiž o šestém: **Dokonáno jest**, a o sedmém: **Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého. A obě tato poslední slova závěti Kristovy chci dnes v této poslední řeči svatopostní spojití a objasniti.**

Ó umírající Spasiteli! Kéž nám hořké žaly co nejdéle tkví v srdci, kéž slova závěti Tvé až do konce života stále stojí před očima naší duše! Matko bolestná, dopomoz nám věrně splniti závět Syna Svého! Zdravas Maria!

Č á s t p r v n í.

Nejmilejší! Tři hodiny visel Pán na hřebech, to jest od dvanácté hodiny polední až do třetí, a každá z nich byla ne hodinou, ale spíše rokem, tak byla těžká a tak ukrutně bolestná.

V jistých přestávkách ohlašoval Pán slova závěti a poslední dvě pronesl ke konci hodiny třetí. Sv. Jan Evangelista, jenž byl očitým svědkem a slova ta slyšel, praví: A když přijal Ježíš ocet, to jest onen ocet smíchaný se žlučí, jež mu žoldněř podal, řekl: **»Dokonáno jest.«** Ó Pane, skonávající; Což se to dokonalo? Koho a čeho týkají se ta slova?

Dle výkladu Otců církevních neslo se to šesté slovo do nebe i na zemi i do bran pekelných.

a) K nebi takto volal Spasitel: Otče nebeský! všechny záměry tvé se dokonaly. To, co jsi ohlásil ústy prorokův o mém narození, o mém životě a působení, o mém utrpení a o mé smrti, dokonalo se do nejmenších podrobností.

Prorokováno o mně, že se narodím z čisté Panny v Betlemě, že hvězda osvítil mé jesle, že král Herodes bude úklady činiti mému životu, a stalo se tak. Prorokováno, že budu procházeti zemi, uče a dobře čině nemocným, chromým, němým, mrzákům, a celý národ židovský dosvědčí, že se tak stalo. Prorokováno, že bratří budou závistí ke mně planouti, že i nejdůvěrnější přátelé mne opustí, že učenník zradu dokoná, že mne zbičovaného a trním korunovaného budou urážeti a tupiti, že mezi zločinci na popravu mne povedou, že probodnou ruce i nohy a v žízni budou mne na-

pájeti octem, a stalo se tak. Všechno tedy, všechno, co jsi, Otče, chtěl, všechno, co's na mne vložil, přijal jsem ochotně a dobrovolně, všechno snesl jsem trpělivě. Konečně jako beránek obětný, obtížený hříchy celého světa dokonávám z vůle Tvé na potupném dřevě. Stal jsem se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže (Filip 2, 8); dokonals jsem dílo, kteréž jsi mi dal (Jan 17, 4); protož přijmi, Otče, toto zadostiučinění moje! Odpusť těm, za něž se to všechno dokonalo, zruš výrok odsouzení a přijmi je opět na milost svou!

b) A netoliko nebe týká se to velké a vážné slovo Kristovo! Slyš země a ty pokolení lidské, otevři uši i srdce své, neboť i k tobě Spasitel mluví. Dokonáno jest, volá, člověče vykoupení tvé. Pro tebe sstoupil jsem s nebe na zemi, pro tebe přijal jsem podobu služebníka, pro tebe jsem pracoval třiatřicet let. Dal jsem ti nové učení, vedoucí k štěstí; zůstavil jsem ti vzor života k následování; zůstavil jsem ti nejsv. svátost, jako lékařství a skutečnou pomoc tvé křehkosti. Dluhy tvé jsem zaplatil, vinu smyl, bránu do nebe otevřel. Na tobě, člověče, záleží zbytek, abys duši spasil; neboť já jsem již učinil všechno, čeho bylo třeba. Dokonáno jest.

c) To šesté slovo Páně týkalo se konečně i ďábla, největšího nepřítele lidstva. On totiž, jak se vyjadřuje Písmo sv., byl vrahem od počátku (Jan 8, 44); on svedl první rodiče; on skrze hřích uvedl na zemi bídu a smrt; on po 4000 let třímal svět ve svém otroctví. Pod stromem rajským ďábel zvítězil, pod stromem kříže však byl přemožen.

Dokonáno jest, volá Pán s kříže, to znamená: skončila se, satane, vláda tvá. Ty's rukama lidí připravil to dřevo, na němž já visím. Tys prostřednictvím Jidáše, Kaifáše a Piláta přibil mne na ně, abys vykoupení zmařil, ale nedosáhl jsi nenávistného záměru svého. Od této chvíle nebudeš moci škoditi těm, kteří se tím křížem zaslóní; od této chvíle jako zlý pes, uvázaný na řetěze, budeš zraňovati jenom ty, kteří v neopatrnosti své k tobě se přiblíží. Skončilo se panování tvé, vítězství mé se dokonalo. Ó zajisté! Ho-

den jest Beránek, kterýž byl zabit, vzíti moc a božství i moudrost i sílu i čest i slávu i dobřečení (Apoc. 5, 12) za to: Dokonáno jest!

2. Nejmilejší! A když Spasitel náš splnil již všechno, co splniti měl, otevřel ještě jednou ústa, aby vyřkl poslední slova závěti.

Sv. Lukáš Evangelista takto vypisuje tu poslední chvíli: A zvolav hlasem velikým, řekl: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.« (Luc. 23, 46.)

Ó podivuhodná smrti Páně! jak rozdílná jsi od smrtí našich! U nás jazyk dřevění, hlas postupem utichá a hasne. Pán Ježíš však volá hlasem velikým, mocným na znamení, že i v posledním zápase tělesném ještě jest pln života a síly. My, potomci Adamovi přicházejíce na svět, neseme již v sobě zárodek smrti, — v Pánu Ježíši však člověčenství sloučené s božstvím jest téměř nepřístupno smrti. My žádným křikem nemůžeme smrti od sebe oddálit, a Kristus Pán musí volati mocně, aby se smrt k němu přiblížiti směla. Nikdo z nás, pravím tu se sv. Augustinem, s takovým zalíbením neusíná, jako Kristus Pán se zalíbením umírá. Umírá, protože sám umříti chce.

A slova jeho, velikým hlasem pronesená, jak plna jsou významu a potěchy.

Otče můj, tak volá; tedy Boha ne Pánem, ale Otcem nazývá. na znamení, že jako dosud byl mu synem nejposlušnějším, tak i nyní ne se strachem a bázní, ale se synovskou láskou a důvěrou k němu se obrací.

V ruce tvé poroučím ducha svého. Tím návratem připomíná znovu celému světu, že duše spolu s tělem nehyne, ale po vyjití z těla žije dále, žije věčně; že Bůh jest jejím počátkem a cílem. I navrátí se tělo do země, ze které vzato jest, a duch navrátí se k Bohu, který jej dal. (Eccl. 12, 7.)

Poroučím ducha svého. Jak to? Pán Ježíš tedy poroučí jen svou vlastní duši? Což duše jeho toho potřebuje? Což jest v nějakém nebezpečství?

Otcové církevní jinak věc vykládají. Dle jejich mínění poroučí Pán Ježíš Bohu všechny duše. Otče můj, taková jest myšlenka Spasitelova, duše křesťanské patří mně, protože jsem se za ně obětoval. Proto duši svou spolu s dušemi spasenými skrze sebe tobě dnes odevzdávám. Učiň pro ně to, co pro duši mou uчиниš. Přijmi, přiviň, přitul je k sobě s toutéž láskou jako duši mou!

Ó díky Tobě, mocný Orodovníku náš, za Tvou přemocnou prosbu, za Tvé laskavé poručení.

Po té prosbě naklonil Pán Ježíš hlavu a skonal.

Část druhá.

Nejmilejší! Obě dvě poslední slova Spasitelova, totiž šesté a sedmé obsahují v sobě poučení jaksi ze všech nejvážnější, neboť podávají pokyny, jak se máme na smrt připravit a jak při smrti se chovati.

Obzvláště dává nám dokonávající Pán v šestém slově toto napomenutí: Křesťane, učenníku můj, po celý život máš zasévat, abys při smrti mohl žíti; musíš kráčeje v mých šlépějích dobře žíti, abys šťastně a spokojeně mohl zesnouti; musíš jako já za živa býti poslušným vůle Otce nebeského, abys před smrtí mohl zvolati se mnou; **Dokonáno jest.**

A běheme si my to napomenutí Páně k srdci? Kdyby tak smrt dnes nebo zítra znenadání nás zaskočila (a ona vskutku často bez ohlášení se jako zloděj v noci přichází), zdaž mohli bychom se položit do rakve a zvolati: Všechno, co bylo přikázáno, dokonáno jest!

Zkoumejme tu věc a vykonějme za tím účelem zpytování svědomí!

a) Především ptám se na povinnosti k Bohu. Zdaž měli jsme vždy víru pevnou? Zdaž uznávali jsme za pravdu všechny články víry? Zdaž neživili jsme v duši žádných pochybností? Zdaž vzdávali jsme Bohu náležitou čest? Zdaž skládali jsme vždy a zejména v neštěstích a útrapách důvěru v prozřetelnost jeho? Zdaž nereptali jsme nikdy na řízení Boží? Zdaž celou duši a celým srdcem milovali jsme Boha a byli jsme hotovi

všeho se zřici a v obět přinést, majetek, pohodlí, ano i život? Zdaž byli jsme vždy poslušni církve, zástupkyně Boží na zemi? Zdaž zachovávali jsme, jak třeba, její svaté předpisy? Zdaž nezanedbali jsme nikdy v neděli a ve svátek mše svaté z pohodlnosti aneb pro nějakou zábavu? Zdaž ustanovené posty jsme zachovávali? Zdaž rádi jsme spěchali k zpovědi a k jiným svátostem, zdaž poslouchali jsme horlivě slovo Boží?

b) A povinnosti k lidem, k vlastním i k cizím zdaž bývaly konány? Zdaž dbali jste o dům, o rodinu, o děti? Zdaž věrnost manželská a láska, u oltáře přísahou slíbená, nikdy nebyly porušeny? Zdaž ditky měly každého času dobré vychování a dobrý příklad, a neviděly žádného pohoršení? Zdaž měli jste křesťanskou péči o čeládku a služebníky? — Zdaž poctivost byla ve všem přísně střežena a zdaž na svědomí není cizí škody neb křivdy? Zdaž nebylo nikdy nenávisti, msty, pomluvy, nactiutrhaní? Zdaž srdce prokazovalo soucit a milosrdenství k trpícím?

c) Konečně povinností naší bylo bojovati s nepřáteli duše, t. j. s tělem, světem a ďáblem. Jak jsme plnili tuto povinnost? Zdaž jsme tělo umrtvovali, zdaž jsme žádosti překonávali? Zdaž zachovávali jsme čistotu stavu svému odpovídající? Zdaž unikali jsme společnosti zkažených lidí a příležitosti ke hříchu? Zdaž z bázně před lidmi a nebo pro marnou pochvalu nestyděli jsme se za skutky křesťanské? Zdaž jsme se pokušení ďáblových nelekali, zdaž jsme se schválně a dobrovolně v pokušení nevydávali? Zdaž jsme se snažili překonati je dle vzoru Pána Ježíše?

Ó nejmilejší! Dostí jsem vypočetl otázek, a jakou odpověď dává svědomí na tyto otázky? Dokonalo se velmi málo, zanedbalo se velmi mnoho! I může ten, kdo nezasíval, žíti? Může ten, kdo po křesťansku nežil, po křesťansku umírati? Smrt, píše svatý Efrém, toť veliký pán, který nade všemi lidmi panuje a chce, a bychom se na jeho přijetí připravili, ale sám na nikoho nečeká.

A proto vezměte si k srdci naučení, které Pán Ježíš v šestém slově závěti své podává. Smířivše se s Bohem svatou zpovědí, a vykonavše pokání za dří-

vějšší nedbalost, živi buďte tak, abyste každé chvíle mohli říci: Dokonáno jest. Chodte, pokud máte světlo, aby vás nezachvátila tma. (Jan 12, 35.) Hledejte Pána, dokud může nalezen býti. (Is. 56, 6.) Aj, nyní čas příjemný, aj, nyní den spasení. (2 Cor. 6, 2.) Blahoslavení služebníci ti, kteréž pán přijda nalezne, ani bdí. (Luc. 12, 37.)

2. Když pak, nejmilejší, přiblíží se hodina smrti, vzpomeňte v tu chvíli též na skonání Páně a na poslední slovo jeho závěti, neboť v tom sedmém slově dal nám Spasitel pokyn, jak se v posledních chvílích zachovati máme.

Většinou se stává, že lidé umírající s myšlenkou zemřítí nechtějí se smířiti, naopak stále se klamou nadějí na život. Mnohdy zas, když vidí už patrně, že pomoc lékařů a léků jest marna, vyplňují poslední chvíle života zápisy a záležitostmi dědickými,

Ne tak, ale zcela jinak jedná Spasitel. On smrti neodpuzuje, ale přivolává ji a s oddaností přijímá; On v posledních okamžicích odtrhuje se od věcí časných a pamatuje jedině a výhradně na duši.

Tohoto příkladu i vy následujte! Uspořádavše v čas záležitosti časné odkazy a dědictví, přijímejte smrt pokojně s odevzdaností do vůle Boží. Ne chvíle, ne hodiny, ale dni poslední věnujte výhradně záležitostem duše! Kněz, lékař duchovní, tehdy vám potřebnější než lékař tělesný; myšlenka na Boha a spasení příhodnější a vážnější než myšlenka na příbuzné.

Božský náš Mistr poroučí nám mimo to svým příkladem, abychom při smrti opakovali po něm slova: Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.

A je nám dovoleno užiti toho sladkého výrazu Otče, když po celý běh života nechovali jsme se jako synové? Dovoleno nám tak volati, ano třeba tak volati, protože milosrdenství Páně nemá hranic, protože Bůh na milost svou přijímá jenom ty, kteří nezoufají, ale s věrou, lítostí, nadějí a synovskou láskou k němu přistupují: Synáčkové moji, napomíná sv. Jan, totoť vám píši, abyste nehřešili. Paklibyť

kdo i zhřešil, přimluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého. A on jest obět slitování za hříchy naše. (1 Jan 2, 1.)

Na toho tedy přimluvce počítajíce a na nekonečné jeho zásluhy, mluvmе: Otče, v ruce tvé poroučím duši svou, tu duši, kterou jsi stvořil, — tu duši, pro kterou jsi Syna svého na smrt vydal. Na prosbu Syna svého, který umíraje spolu s duší svou i moji hříšnou duši milosti a milosrdenství tvému doporučil, nezavrhuj ji, ale přijmi v lůno své! — Tak doporučil duši svou sv. Štěpán prvomučenník, tak činili svatí Páně, tak činiti má každý věrný křesťan. Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají. (Apoc. 14, 13.)

Nejmilejší! Octnuv se u konce letošních nedělních rozjímání svatopostních o závěti Páně, padám na kolena a prosím vás, abyste pokleknuvše opakovali za mnou v duchu:

Ó kříži svatý, kniho moudrosti, zřídlo milostí, kotvo spasení, budiž stále rozjímáním mým. mým průvodcem na cestě, mou podporou, mou útěchou v životě; — a v poslední hodině budiž v rukou mých, abych patře na tebe, objímal tě, líbal a pokojně skonál. Amen.

Na Velký pátek.

Ecce, lignum crucis, in quo salus mundi pependit! Venite, adoremus!

Ejhle, dřevo kříže, na němž spása světa pněla! Pojdte, klanějme se!

Slova církve svaté!

Když prorok Jonáš vykonal posláni své od Boha k městu Ninive. posadil se na východní straně města a s netrpělivostí očekával, jaký trest sešle Bůh na jeho obyvatele. — I připravil, tak praví Pismo sv., Hospodin Bůh břečťan a vzrostl nad hlavu Jonášovu. aby byl stín nad hlavou jeho a chránil ho (neb byl horkem obtížen); iradoval se Jonáš z břečťanu radostí velikou.

(Jan 4, 6.) Břečťan tento byl jenom znamením milosrdenství Božího a jenom jeden den dělal stín nad hlavou Jonášovou, a přece praví Písmo sv., že Jonáš radoval se z něho radostí velikou. — Jak velice však radovati se máme my, drazí křesťané, nad stromem velikým, který jest nejen znamením, ale důkazem milosrdenství Božího, nad stromem, jež láska Otce nebeského postavila uprostřed světa, aby ve stínu jeho netoliko jeden člověk, ale veškeré lidstvo nalézalo odpuštění a milost, ne pouze jediný den, ale po všechny věky! Stromem tím jest kříž Kristův, jež církev svatá představuje dnes našim zrakům, volajíc k nám slavnostně a dojemně: *Ecce, lignum crucis, in quo salus mundi pependit! Venite, adoremus!* Ejhle, dřevo kříže, na němž spása světa pněla! Pojdte, klanějme se!

Jak veliká má býti úcta věrného křesťana ke kříži Páně, to vyjadřuje sv. apoštol Pavel v epištole ke Galatským, řka: Ode mne pak odstup to, abych se v čem chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista. (Gal. 6, 14.) A těchto slov používá církev svatá tento týden po dvakráte, neboť v úterý a včera na Zelený čtvrtek volá v introitu mše sv.: »Nám pak chlubit se sluší v kříži Pána našeho Ježíše Krista, v němž jest spasení, život a vzkříšení naše; jímž vykoupení a osvobození jsme.«

Buďme poslušni, drazí v Kristu, tohoto hlasu církve svaté a uvažujme dnes o tom, 1. proč uctívati máme svatý kříž a 2. kterak jej nejlépe uctíme, abychom poznali na sobě pravdu slov sv. Františka Saleského, jenž praví, že šťastni jsou ti, kteří kříž milují a nesou!

I.

Na otázku první, proč máme ctiti svatý kříž, odpovídá nám církev svatá oněmi slovy, jimiž tisíce kněží začínají na Zelený čtvrtek obět nejsvětější, říkajíce o kříži Páně — v němž jest spasení, život a vzkříšení naše.

1. Každý člověk na světě dovede zajisté ceniti sám sebe, své schopnosti, své práce, své zásluhy; více však než my sami, cení nás Bůh. Nejednen z nás nemá

smyslu pro nic jiného, než aby jen nabyl významu, slávy a moci v tomto životě pozemském; ale Bůh vytkl nám též veliký, vznešený a krásný cíl v životě věčném; připravil pokolení lidskému nebe, v němž by každý z jeho synů a dcer požívatí mohl blaženosti neskonale. K tak veliké cti určil Bůh člověka, že královský pěvec David pln údivu nad tím volá: »Což jest člověk, že jsi naň pamětliv? Učinil jsi ho málo menším andělů; slávou a ctí korunoval jsi jej.« (Ž. 8, 5. 6.) Než člověk nedovedl si vážit milosti Boží; nařiká nad ním Žalmista Páně: Člověk, když ve cti byl, nesrozuměl. (Ž. 48, 13.) Hned první člověk pohrdl vůlí Boží, přestoupil příkázání, zhřešil a ztratil nebe; ztratil je netoliko pro sebe, ale i pro všechny své potomky. Skrze jednoho člověka hřích na tento svět vešel a skrze hřích smrt a tak na všechny lidi smrt přišla, v němž všichni zhřešili. (Řím. 5, 12.) Také my, drazí v Kristu, byli bychom syny smrti věčné; a jestli dnes doufati smíme v život věčný v nebesích, pak pohlížejme jen s vděčností na kříž Páně! V evangeliu sv. Jana čteme zajisté: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozenného dal, aby žádný, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.« (Jan 3, 16.) A co učinil Bůh Syn? »Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže.« (Philip 2, 8.) Tímto činem nepochopitelné lásky stal se kříž synům Adamovým znamením spásy věčné. Jak vzácným, jak drahým býti má každé věřící duši!

Na něm zajisté čísti můžeme velikost hříchu i trestu, na něm podivovati se můžeme nesmírné oběti, kterou Syn Boží za nás podstoupil, na něm poznati můžeme bohatství zásluh, které nám smrtí svou zjednal.

a) Hřích, obzvláště hřích těžký jest věc hrozná, protože jest urážkou nekonečné velebnosti Boží, protože jest nevďekem k jeho otcovské dobrotě, protože jest opovážlivým porušením řádu mravního, který Bůh nejsvětější vůlí svou ve společnosti lidské založil.

A protože tak veliká zloba ve hříchu těžkém spočívá, proto i trest za hřích jest hrozný: věčné odloučení od Boha a věčné utrpení. Než, draží v Kristu, zdaž bychom si byli vědomi ohavnosti hříchů a tíhy trestů, kdyby nestál nám před očima svatý kříž! Or. praví nám: Tak veliká jest urážka hříchem Bohu způsobená, že nic na světě nemohlo přinéstí náležitého dostiučinění, než jedině Syn Boží, který na kříži prolil svou krev.

b) Tato obět Spasitele našeho ukazuje se na kříži v celé své nesmírnosti. Neboť dle čeho ceníme velikost oběti, ne-li dle daru a dle ochotnosti, s jakou jej kdo přináší? A hle, na kříži vidíme dar nejvzácnější, jakého před tím nevidělo nebe, jakého nespátřila země, totiž nejsvětější tělo Syna Božího Ježíše Krista. A chcete-li pochopiti nesmírnou lásku, která byla ochotna k této oběti za hříšné lidstvo, pak prosím, popatřte na kříž a pozorujte otevřené srdce Ježíšovo! Uznáte zajisté pravdu slov sv. apoštola Pavla, jenž praví: Koupení jste za velikou cenu. (1. Cor. 6, 20.)

c) Tato obět ceny nekonečné usmíruje Boha, odpouští hříchy a promíjí tresty; kříž krví Kristovou posvěcený otvírá všem lidem brány království nebeského. Křížem Kristovým dostává se nám odpuštění a posvěcení, v něm jest nevyčerpatelný zdroj zásluh a milostí. »Tvůj kříž, tak volá k Spasiteli sv. Lev Veliký, jest pramen všech požehnání, příčina všech díkůčinění, neboť jím nabývají věřící síly ze slabosti, slávy z pohanění, života ze smrti.« (Sermo 8. de Passione.)

Toť tedy první příčina, proč ctíti máme kříž Kristův: v něm jest spasení naše.

2. Než, draží v Kristu, ještě jiná příčina jest, pro kterou oslavovati máme kříž Páně: v něm jest také náš život.

Uprostřed ráje vedle stromu vědění dobrého a zlého, z něhož zakázal Bůh jísti Adamovi a Evě, stál ještě strom života, jehož ovoce působilo u lidí nesmrtelnost. Když však první rodiče zhřešili, a když Bůh vyřkl nad nimi trest, tu, jak Písmo svaté praví, postavil před rájem rozkoše Cheru-

bíny a meč plamenný a obratný k ostříhání cesty ke stromu života, aby člověk nevztáhl ruky své a nevzal také ze stromu života a jedn by a byl by živ na věky. (Gen. 3, 24. 22.) Těžký to věru následek hříchu: ztráta nesmrtelnosti těla; horší však bylo ještě, že člověk přišel také o nadpřirozený, v milosti Boží spočívající život duše. Než, co ztratili jsme v ráji, to dává nám Kalvarie; na této hoře posvátné vzrostl nám všechněm strom života, jehož ovoce nasycuje nás k životu věčnému. Ovocem kříže jest božské učení křesťanské, pro jehož pravdu Pán Ježíš na kříži zemřel a o němž pravil zřejmě: »Bude-li kdo zachovávatí řeč mou, neokusí smrti na věky.« (Jan 8, 52.) Nejvzácnějším však ovocem kříže jest samo nejsvětější tělo Kristovo a jeho předrahá krev. Jaké účinky má pro nás tento druh ovoce, to prohlásil Spasitel náš před tváří svých vlastních nepřátel, když řekl: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný.« (Jan 6, 55.)

Tohoto života mohou býti účastnými všichni lidé, protože ovoce stromu kříže neubývá: evangelium Kristovo hlásá se po celém světě, jeho pravdám může se přiučiti kdekdo a dle jeho zásad žíti může každý; oběť kalvárská obnovuje se den co den ve mši svaté na tisících oltářích, a kdo živ býti chce na věky, nepotřebuje než přijíti a požívatí ovoce kříže: tělo a krev Pána Ježíše. Šťastní jsou ti, kteří tak činí, neboť praví o nich ve zjevení svém sv. Jan: »Blahoslavení, kteříž umývají roucha svá v krvi Beránkově, aby moc jejich byla ku stromu života, a aby vešli branami do města nebeského.« (Apoc. 22, 14.)

3. Ale to ještě není vše; církev svatá povzbuzujíc nás, abychom uctívali kříž Kristův, uvádí ještě třetí důvod, proč tak činiti máme; neboť praví: v němž jest spasení, život a vzkříšení naše.

»Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude« (Jan 11, 25.), tak těšil Pán Ježíš Martu zarmoucenou

nad smrtí Lazarovou. Z těchto slov plyne, že podmínkou slavného vzkříšení jest víra v Ježíše Krista; základem však víry jest kříž. na němž dokonalo se vykoupení, a tak jest kříž zároveň odznakem pravé víry i slavného vzkříšení.

Kříž jest zárukou vzkříšení, protože o ovoci jeho řekl Pán Ježíš: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« (Jan 6, 55.)

Jako Ježíš Kristus vstav z mrtvých, zvítězil nad peklem a učinil svůj kříž znamením vítězným, tak i my pomocí kříže můžeme zvítěziti nad každým pokušením a zjednati sobě jistou spásu, život věčný a vzkříšení slavné.

A z těchto důvodů budeme zajisté vzdávati kříži Kristovu náležitou úctu a po celý život svůj budeme souhlasiti se slovy staré církevní písně: *Salve crux, arbor vitae praeclara, vexillum Christi, thronus et ara!* Zdráv buď kříži, strome života přeslavný, prapore Kristův, trůne a oltáři!

II.

Uznáváme-li tedy, drazí v Kristu, že ctíti máme svatý kříž, pak zajisté bude nám záležeti také na tom, abychom jej uctívali tím nejlepším způsobem.

V starobylém německém městě Trevíru nad Rýnem uložen jest v biskupském chrámu drahocenný poklad. Jest tam uschováno roucho, o kterém staré podání svědčí, že jest to onen šat, ve kterém Pán Ježíš konal poslední svou cestu na horu Kalvarii. V minulém století vystavil jednoho roku trevírský biskup tento vzácný ostatek k veřejnému uctění. Million lidí sešlo se ze všech krajů, aby spatřili a uctili drahou tuto památku na svého Spasitele. Zbožný a proslulý spisovatel Alban Stolz o tom píše: »Osm dní před tím viděl jsem světové moře; nyní však prostíralo se přede mnou moře lidí, které prodchnuto bylo věrou a vzpomínkami na Ježíše Krista. Jak hluboce musí býti zapsán do srdcí lidských ten, k vůli jehož šatu, k vůli jehož domnělému šatu tisíce a tisíce lidí se sešlo?« Tak dělo se před půl stoletím; jsem však jist, drazí přátelé,

kdybychom dnes měli celý kříž Kristův, a kdyby některý biskup vystavil ho k veřejnému uctění, jsem jist, že ačkoli v naší době pravá víra z mnohých srdcí vymizela, sešlo by se zase lidí na tisíce. Než, rozmilí v Kristu, kdyby lidé celého světa sešli se před křížem a kdyby všichni poklekli před ním a oslavovali jej nejkrásnějšími písněmi, byla by to ta nejlepší pocta, kterou bychom mohli kříž Kristův uctít? Spasitel náš pravil něco jiného. Neřekl: putujte k mému kříži, zpívejte před ním velebné písně, ale pravil vážně a důrazně: »Chce-li kdo za mnou přijít, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne.« (Luc. 9, 23.)

V těch slovech máme, drazí v Kristu, nejlepší návod, kterak uctívati máme svatý kříž: 1. máme jej vzít na sebe a následovati Krista, 2. následovati jej v životě a 3. následovati jej ve smrti. Popatřme tedy na Spasitele svého, jak on přijímá svůj kříž, pozorujme, jak jej nese, pohledme, jak na kříži umírá!

1. Pán Ježíš přijímá svůj kříž ochotně. Již prorok Isaiáš předpověděl o něm: Obětován jest, protože sám chtěl. (Is. 53, 7.) Toto proroctví naplnil Pán Ježíš do slova; věděl o utrpení svém i o své smrti, ale neutíkal před ním, ale častěji mluvil o něm apoštolům svým: »Aj, vstupujeme do Jerusalema a dokoná se tam všechno, co psáno jest o Synu člověka. Neboť vydán bude pohanům a bude posmíván a bičován a uplván a když jej ubíjejí, zabijí ho.« (Luc. 18, 31.) Jindy zas řekl: »Víte, že po dvou dnech veliká noc bude a Syn člověka vydán bude, aby byl ukřižován.« (Mat. 20, 2.) A když loučil se s apoštoly, pravil jim: »Aby poznal svět, že miluji Otce, a jakož mi přikázání dal Otec, tak činím, vstaňtež, pojďme!« (Jan 14, 15.) Věděl, kam jde. Vizte jej, jak kleče v zahradě gethsemanské a pokorně volaje: »Otče, ne má, ale tvá vůle se staň.« (Luc. 22, 42.) Začíná utrpení své! Tak, drazí křesťané přijímal náš Vykupitel, svůj kříž!

Přijímáme jej tak i my? Podrobujeme se poslušně vůli Boží, kterou nám projevuje ve svých přikázáních? Nezdá se nám některé z nich křížem příliš těžkým? Běříme na sebe bez reptání bolesti, utrpení a protiventství? Když svatý Ondřej spatřil kříž, na němž měl býti popraven, zvolal radostně: »Ó dobrý kříži, dlouho toužebně očekávaný, vroucně milovaný, bez přestání hledaný a konečně srdci po tobě dychtícímu připravený, přijmi mne od lidí a vrať mne Mistru mému!« Tak přijímati má každý křesťan svůj kříž, chce-li se podobati svému Vykupiteli.

2. Než Pán Ježíš netoliko kříž přijal, ale on také jej nesl až na Golgotu. K těm pak, kteří dosáhnouti chtějí spasení, volá netoliko »v e z m i k ř í ž s v ů j«, ale též »n á s l e d u j m n e!« Kříž zraňuje jeho ramena, ale Pán Ježíš nereptá, ale tím vroucněji tiskne jej k sobě, potom a krví svou jej posvěcuje a trpělivě jej nese až na místo popravni. — Pohleď, duše křesťanská na svého vůdce a následuj ho!

Kráčíme však vždycky a rádi v šlépějích Kristových? Vnější úctu snad kříží Kristovu ještě vzdáváme, ale úcta vnitřní? Ta bývá mnohému křesťanu cizí. Či může býti nazván pravým křesťanem ten, jenž neplní přikázání Božích a církevních, protože se mu zdají býti křížem příliš těžkým? Jest ctitelem kříže Kristova, kdo nepožívá jeho ovoce? Kdo nestará se o to, aby lépe a lépe poznával pravdy křesťanského náboženství a častěji a hodně přijímal svaté svátosti? Může býti nazván ctitelem kříže Kristova, kdo sice tímto znamením se znamená, a když sám jde cestou před křížem pozdravení dá, ale mezi společnostmi za kříž Kristův se stydí? Jest ctitelem kříže Kristova, kdo čte noviny a knihy, v nichž Kristus jest urážen a tupen a církev Kristova zlehčována? O těchto lidech platí slova apoštola Pavla: »M n ó z í z a j i s t é c h o d í, o n i c h ž j s e m č a s t o k r á t e p r a v i l v á m, n y n í p a k s p l á č e m p r a v í m, ž e j s o u n e p ř á t e l é k ř í ž e K r i s t o v a« (Philip 3, 18), neboť jak Pán Ježíš řekl: »Ž á d n ý, k d o v z t a h u j e r u k u s v o u k p l u h u a o h l í d á s e z p ě t,

není způsobný ke království Božímu.« (Luc. 9, 62.) Stavše se křesťany, vztáhli jsme ruku ke pluhu, a tím pluhem jest kříž spolu se všemi povinnostmi, které nám ukládá, a proto buďtež nám heslem slova ctihodného Tomáše Kempenského: »Přijal jsem na sebe kříž z rukou tvých; ponesu jej až do smrti, jak jsi mi uložil.«

Svatý Jeroným psal vždy a studoval maje před sebou svatý kříž. Byv jednou otázan, proč stále pod křížem mešká, odvětil: »Tento strom života stíní mne před hříchem a nese ovoce, posilující ke všemu dobrému. Pod tímto stromem chci dliti a ovoce jeho požívat.« Tak jednejme i my, a pak i nám, jak svatý František Saleský praví, bude kříž královskou branou do chrámu svatosti.

3. Na konec pohledme ještě na Spasitele svého, jak na kříži umírá, abychom i v tom mohli býti jeho následovníky! Francouzský filosof Hello píše: Když umíral Octavius Augustus, vládce světa, zvolal prý: Fraška jest dohrána. Měl pravdu. Co byl život Augustův, ne-li řada jednotlivých činů bez výsledku, náklad bez užitku. A co jest to, ne-li fraška? »Dokonalost jest« zvolala Pravda umírajíc, a Pravda řekla pravdu. Život Ježíše Krista byl jeden znamenitý čin, totiž vykoupení světa.

K tomuto cíli směřovalo všechno jeho jednání, jeho slova, jeho zázraky, jeho utrpení. Smrt na kříži byla jen dovršením velikolepého jeho životního díla; a proto byla slavná. Slunce se zatmělo, skály pukaly, hrobové se otvírali — — Ježíš umíraje na kříži, vítězí nad smrtí, nad hříchem, nad ďáblem.

Pohledme tedy k němu a učme se od něho umírat! Tisíce, ano milliony svatých dosáhli již té slávy a mají zajištěné spasení, život i vzkříšení. Máme-li také my dojít toho štěstí, pak přičiňme se o to, aby naše smrt byla korunou jednoho našeho životního díla, díla na spásu vlastní naší duše!

Poznali jsme, že ctíti máme svatý kříž, protože v něm jest spasení, život a vzkříšení naše; poznali jsme, že nejlepším uctěním svatého kříže jest život

dle příkladu Ježíše Krista, a proto zapamatujme si dnes slova ctihodného Tomáše Kempenského: Nuže, bratří, krácejme spolu! Ježíš bude s námi. Pro Ježíše vzali jsme na sebe kříž, pro Ježíše vytrvejme v kříži tom! Hle, král náš jde před námi, kterýž bojovati bude za nás. Následujme ho zmužile, nikdo se nelekej hrůz; buďme hotovi statečně v boji zemřítí a nečiňme slávě své té hanby, aby chom od kříže utekli! Amen.

OBSAH :

	Str.
Kázání I. (Prvé slovo)	3
Kázání II. (Druhé slovo)	12
Kázání III. (Třetí slovo)	22
Kázání IV. (Čtvrté slovo)	31
Kázání V. (Páté slovo)	39
Kázání VI. (Šesté a sedmé slovo)	47
Kázání na Velký pátek	54

- Habl B. Fr.,** Osnovy, výklady a řeči duchovní na všechny neděle a svátky roku církevního. 3 díly. Sníž. cena 6 K.
- **Řeči liturgické** o slavnostech a svátcích roku církevního, s výkladem připadajících obřadů, jež ku svým příslušcům činil. Dva sv. zky za sníženou cenu 2 K.
- **Řeči postní** a sice: O křížové cestě a o svátosti sv. pokání. 70 h.
- **Řeči postní** o sedmi slovíci Krista Pána na kříži, jež měl ve chrámu Páně hořickém r. 1889. 1 K.
- **Výklady a řeči duchovní** na všechny neděle a svátky roku církevního i některé řeči příležitostné. 3 díly. Sníž. cena 7 K.
- Jatsch Jos.,** Tři sta krátkých ranních promluv na všechny neděle roku církevního od kněží kongr. sv. Pavla. Díl I. a II. 7 K 20 h.
- Jedlička Lad.,** Postní kázání. „Co se vám zdá o Kristu?“ „Či jest Syn?“ 80 h.
- Ježek J.,** Přírodopis na kazatelně. Řeči pro školu a chrám. Dva svazky. Snížená cena 1 K.
- Karpovič M.,** O životě věčném. Kázání postní. Z polštiny vyložil Fr. Vávra. 70 hal.
- Kazatelé slovanští.** S pomocí několika bratří duchovních vydává Antonín Mužik. Svazek IV. s přílohou: Stručný dějepis literatur slovanských. Snížená cena 5 K.
- Macek Václav,** Řeči při prvním sv. přijímání 1 K 60 h.
- **Výklad evangelních parabol.** 1 K 44 h, váz. 2 K 4 h.
- Markrab Klement,** Cyklická kázání. Cyklus o Bohu vůbec. 24 řeči na neděle a menší svátky od neděle I. adventní až do neděle V. po velikonoce. 1 K.
- **Matka Boží, pomocnice křesťanů.** Třicet dva výklady k májové pobožnosti. 1 K 60 hal.
- **Sváteční kázání** na všechny zasvěcené svátky roku církevního, jakož i na Velký pátek a na den Dušiček. 4 K.
- Otman Karel,** Oslava svátosti stavu manželského řečmi a rozmlouvání při oddavkách. Sepsal a na oslavu a památku vznešeného snatku J. J. c. k. Výsosti korunního prince Rudolfa a belgické princezny Štěpánky vydal. 80 h.
- Pastýř duchovní.** Časopis kněžstva česko-slovanského. Vycházel v měsíčních sešitech o 4 arších lex. 8°. — Starší ročníky možno obdržeti v snížené ceně: Ročník II.--IV. (redakcí Dr. Mikuláše Karlacha). Po 2 K.
- Podlaha Jan,** Blahoslavená Panna Maria jest apoštol, Královna apoštolů, neomylná Učitelkyně náboženství katolického, naše Láska a po Bohu největší Naděje naše nebo Význam zjevení blahoslavené Panny Marie v Lurdech roku 1858. Řeč na obranu úcty Mariánské a náboženství katolického, již sepsal. 60 h.
- **Ježíš, blaho a spása naše jediná.** Postní řeči s dodateční řečí na vzkříšení Páně. 1 K.
- **Ke komu půjdeme?** Sedmero postních řeči, s dodateční řečí na Zvěstování blahosl. Panny Marie. 1 K 10 h.
- **Kdo a kým jest katolický kněz?** Primiční kázání a Sedm slov blahoslavené Panny Marie o slavnosti nanebevzetí P. Marie. 50 h.
- **Obrazy z umučení a smrti Páně.** Svatopostní řeči. 1 K.

Růžička Karel, Sbíрка kázání na všechny neděle a svátky roku církevního. Díl I. a II. 7 K 60 h.

Škoda Jan Karel, Ježíš Kristus, vzor dokonalosti. V sedmeru postních řečí k následování představil. Druhé vydání. 1 K.

Šrámek Vojt., Řeči o modlitbě. Sv. I. O modlitbě vůbec. — Sv. II. O modlitbě Páně. První tři prosby. — Sv. III. O modlitbě Páně. Čtvrtá prosba či Náprava society.

I. díl 2 K, II. díl K 2-80. III. díl 3 K.

Vohnout Frant., Katechetická kázání čili Výklady věro- a mravoučné, jež vzhledem k potřebám lidu za doby naší podává. (Se schválením nejđ. bisk. Ordinariátu v Hradci Králové. Sv. I. Apoštolské vyznání víry. Druhé doplněné vydání. 3 K 60 h) Svazek II. O svátostech. 2. vyd. 3 K 20 h. — Svazek III. O přikázáních Božích a církevních. 3 K. — Sv. IV. O křesťanské spravedlnosti. 3 K. — Sv. V. O počtě Boží v církvi katolické. 3 K. — Řeči biblické a historické o vykoupení lidstva. Dva díly. Po 2 K 64 h.

Zahradník J. Th., Zdárné děti. Řeči postní. 1 K 40 h.

Baar Josef, Třicet a jedno rozjímání k uctění blahoslav. Panny Marie a pobožnosti májové. Oddělení I.: Šestnáctero rozjímání o modlitbě „Pod ochranu Tvou se utíkáme“. Oddělení II.: Patnáctero rozjímání o pozdravení andělském. — Druhé vydání. 1 K 20 h.

Brynych Ed., První májová pobožnost na Vyšehradě. 1 K.

— Upomínka na duchovní cvičení, slavená v Hradci Králové od 27.—31. srpna 1888. Dle stenografických zápisků svých vydal Jan Götschner. 1 K 60 h.

Hakl Bohumil Fr., Májová pobožnost k uctění nejblah. Panny a matky Boží Marie. 2 K 40 h.

Hubertus P., Několik úvah o prospěchu častějšího svatého přijímání. Z němčiny na jazyk český převedl. 40 h.

Knížečka o věčné moudrosti, sepsaná r. 1341, s připojeným životopisem blahosl. Jindřicha Suzoua z řádu Dominikánů, jenž tuto knížku byl sepsal. V české řeči podává P. Angelus Lubojacký, kněz téhož řádu. 1 K 28 h.

Kovář Em., Zasvěťme se Božskému Srdci Páně! Všem jeho cititelům na uváženou podává. 1 K 20 h.

Z Liguori, sv. Alfons Marie, Cesta spásy. Přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 1 K 70 h.

— **Ejhle Beránek Boží!** Úvahy a rozjímání o umučení Ježíše Krista. Část III. Přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 1 K.

— **O oběti Ježíše Krista** s krátkým výkladem mešních modliteb a přípravná rozjímání na mši sv. a poděkování po mši sv. s církevními modlitbami: Přel. P. F. Sal. Blažek. 1 K, váz. 1 K 60 h.

Cyrillo-Methodějské knihkupectví
GUSTAV FRANCL v Praze č. 536-I.,
Melantrichova ulice (palác Měst. spořitelny.)